

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailun koulutus

Anna-Kaisa Purmonen

KARJALAISUUS ENNEN JA NYT -MATKAPAKETTIA TUOTTEIS-
TAMASSA PARPPEINVAARAN RUNOKYLÄÄN

Opinnäytetyö
Joulukuu 2014

OPINNÄYTETYÖ
Joulukuu 2014
Matkailun koulutus

Sirkkalantie 12 A
80100 JOENSUU
013 260 600

Tekijä
Anna-Kaisa Purmonen

Nimeke
Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapakettia tuotteistamassa Parppeinvaaran Runokylään

Toimeksiantaja
Ilomantsin Museosäätiö, Ilomantsi

Tiivistelmä

Toiminnallisen opinnäytetyöni tehtävänä oli tuotteistaa karjalaisuusteeman mukainen matkapaketti Ilomantsin Parppeinvaaran Runokylään. Tietoperusta koostui karjalaiseen kulttuuriin, tuotteistamiseen sekä työhyvinvointiin liittyvästä kirjallisuudesta. Työ tehtiin toimeksiantajana Ilomantsin Museosäätiölle, joka vastaa Parppeinvaaran Runokylän lisäksi myös Möhkön ruukin toiminnasta.

Tavoitteena oli tuotteistaa sellainen matkapaketti, joka houkuttelisi Parppeinvaaran Runokylään aikuisryhmiä. Kohderyhmäksi valikoituivatkin TYHY-päivän viettäjät. Matkapaketin tuotteistamisessa otin huomioon toimeksiantajan toiveet ja tarpeet.

Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketti sisältää tehtävämoduuleja, joissa korostuu yhdessä tekeminen. Matkapaketin tuotteistamisen aikana suunnittelin matkapaketin sisällön, tein siitä palvelublueprint-kaavion, tuotekuvauksen sekä jokaisesta tehtävämoduulista tuotekortin. Lisäksi laadin tarkan opastusmateriaalin paketin sisällöstä. Työhön sisältyi myös tuotteen testaaminen, joka toteutettiin marraskuun alussa 2014. Testauspäivästä saadun palautteen ja omien havaintojeni avulla pääsin näkemään tehtävien toimivuuden käytännössä. Testaukseen osallistuivat Karelia-ammattikorkeakoulun henkilökunnan seitsemän jäsentä sekä työni opponoija. Testajat viettivät Parppeinvaaralla TYKY-iltapäivän karjalaiseen kulttuuriin sekä tuotteistamaani matkapakettiin tutustuen.

Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketti laajentaa toimeksiantajani palveluntarjontaa. Koska matkapaketti koostuu erilaisista tehtävämoduuleista, pystyy toimeksiantaja räätälöimään kullekin asiakasryhmälle sopivan paketin ryhmän toiveet ja tarpeet huomioiden. Tulevaisuudessa matkapakettiin on mahdollista kehittää uusia tehtävämoduuleja.

Kieli
suomi

Sivuja 43
Liitteet 7
Liitesivumäärä 26

Asiasanat
tuotteistaminen, karjalainen kulttuuri, työhyvinvointi, Parppeinvaara

THESIS
December 2014
Degree Programme in Tourism
Sirkkalantie 12 A
80100 JOENSUU
FINLAND
013 260 600

Author
Anna-Kaisa Purmonen

Title
Karelian Culture Then and Now -Productization of the Travel Package

Commissioned by
Ilomantsi Museum Foundation, Ilomantsi

Abstract

The purpose of this practice-based thesis was to productize a travel package based on a Karelian theme for the Parppeinvaara Bardic Village located in Ilomantsi. The knowledge base consists of literature on the Karelian culture, productization and wellbeing at work. The thesis was commissioned by the Ilomantsi Museum Foundation which is responsible for the operations of the Parppeinvaara Bardic Village and also for the Möhkö Ironworks Museum.

The aim of this thesis was to productize such a travel package which would attract adult groups to Parppeinvaara Bardic Village. A group of wellbeing at work was selected as a target group. I took into consideration the commissioner's wishes and needs.

The travel package includes task modules that emphasize working together. I planned the contents of the travel package, drew up a service blueprint, and also made both a product description and product cards during the productization process. In addition, I created a comprehensive guidance material for the package. The thesis also included a product testing conducted in early November 2014, and on the basis of feedback and my observations, I was able to ensure that all tasks work well in practice. Seven staff members of the Karelia University of Applied Sciences and my opponent took part in the product testing. The test group spent one TYKY afternoon in Parppeinvaara exploring the Karelian culture and the travel package.

The travel package Karelian Culture Then and Now expands the commissioner's service provision. As it consists of different tasks modules, the commissioner will be able to tailor a suitable package for each customer group. In the future, it is possible to develop new tasks modules for the travel package.

Language
Finnish

Pages 43
Appendices 7
Pages of Appendices 26

Keywords
productization, Karelian culture, wellbeing at work, Parppeinvaara

Sisältö

Tiivistelmä

Abstract

1	Johdanto	5
2	Ilomantsin Museosäätiö ja Parppeinvaaran Runokylä	6
3	Karjalaisuus matkapaketin teemana	8
3.1	Karjalainen kulttuuri	8
3.2	Karjalainen perhe.....	11
3.3	Karjalainen ruokaperinne ja ruuan valmistaminen	13
3.4	Käspaikka	15
4	Tuotteistaminen	17
4.1	Tuotteistamisen työkalut	17
4.2	Asiakasryhmien määrittely ja asiakaslupaus.....	18
4.3	Konseptointi ja blueprinttaus.....	20
4.4	Vaatimusmäärittely ja työohjeet	23
4.5	Tuotteen hinnoittelu	24
5	TYHY-ryhmät matkapaketin kohderyhmänä	26
5.1	Työhyvinvointi	26
5.2	Työilmapiiri.....	27
5.3	TYKY- ja TYHY-toiminta	28
6	Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapakettia luomassa	29
7	Matkapaketin testaus ja opastusmateriaalin laatiminen	32
7.1	Testauspäivä.....	32
7.2	Palautelomakkeiden käsittely.....	33
7.3	Testausryhmältä saatu palaute	33
7.4	Opastusmateriaali	38
8	Pohdinta.....	39
8.1	Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketin kehittäminen	39
8.2	Opinnäytetyöprosessi	40
	Lähteet.....	42

Liitteet

Liite 1	Tuotekortit
Liite 2	Palvelublueprint
Liite 3	Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketin opastusmateriaali
Liite 4	Matkapaketin sisällön ideointiriihen tulokset
Liite 5	Tuotokuvaus
Liite 6	Testauspäivän aikataulu
Liite 7	Palautelomake

1 Johdanto

Opinnäytetyöni käsittelee matkapaketin tuotteistamista. Työni tarkoituksena oli tuotteistaa aikuisryhmille suunnattu matkapaketti Parppeinvaaran Runokylään Ilomantsin Museosäätiölle, joka toimi työni toimeksiantajana.

Tehtävänäni oli tuotteistaa uusi matkapaketti aikuisille, erityisesti erilaisille työryhmille, kuten TYHY-ryhmille. Suunnittelin matkapaketin sisällön karjalaisuusteeman mukaiseksi, sillä Parppeinvaaran Runokylä vaalii karjalaista kulttuuria. Lisäksi tein sen sisällöstä tuotekortit sekä palvelublueprint-kaavion, testasin suunnittelemani matkapaketin testiryhmällä, kirjoitin tuotekuvauksen sekä tein matkapaketin sisällöstä tarkan opastusmateriaalin.

Työni tuloksena on karjalaisuusteeman mukainen Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketti, joka koostuu erilaisista tehtävämoduuleista. Näin toimeksiantajani pystyy kokoamaan moduuleista kullekin ryhmälle sopivan matkapaketin ryhmän aikataulun ja toiveiden mukaisesti. Tehtävämoduuleja on yhteensä neljä, ja lisäksi matkapakettiin on mahdollista lisätä Ravintola Parppeinpirtin tuotteistama piirakkakoulu. Matkapaketti sisältää tekemistä ja yhdessäoloa ryhmille, mitä Parppeinvaara ei ole aikaisemmin asiakkailleen tarjonnut. Olisi toivottavaa, että matkapaketin avulla Parppeinvaaran Runokylään saataisiin asiakkaita sieltä puuttuvat aikuisryhmät.

Opinnäytetyöni oli luonteeltaan toiminnallinen, eli siihen sisältyi myös tuotteen testaaminen ja toteuttaminen. Tietoperustana käytin tuotteistamiseen, karjalaisuuteen sekä työhyvinvointiin liittyvää kirjallisuutta ja aineistoa. Oli tärkeää tutustua matkapaketin teemaan, eli karjalaisuuteen tarkemmin, koska teeman tulee näkyä matkapaketin jokaisessa osiossa. Lisäksi halusin saada tietoa kohderyhmästäni, joten tämän takia perehdyin myös työhyvinvointiin ja TYHY-toimintaan.

2 Ilomantsin Museosäätiö ja Parppeinvaaran Runokylä

Tämän työn toimeksiantajana toimi Ilomantsin Museosäätiö, jonka tehtävänä on Ilomantsin kulttuuriperinteen ja historian vaaliminen, säilyttäminen sekä sen hyödyntäminen. Museosäätiö vastaa Parppeinvaaran Runokylän lisäksi myös Möhkön ruukin toiminnasta. (Parppeinvaaran Runokylä 2014a.)

Ilomantsin Museosäätiö huolehtii museokokoelmistaan ja muusta omaisuudestaan sekä pyrkii kehittämään Ilomantsin kulttuuriperinteeseen liittyvää opetus-, tutkimus- ja talletustyötä. Lisäksi tehtäviin kuuluu Ilomantsin kulttuuriperinteeseen liittyvän tiedonsaannin harjoittaminen ja kehittäminen. (Parppeinvaaran Runokylä 2014a.) Toiminnassaan säätiö vaalii arvojaan, joita ovat monikulttuurisuus, esteettömyys, asiakaslähtöisyys, kulttuurinen kestävyys, paikallisuus, dynaamisuus, avoimuus ja saavutettavuus (Luostarinen 2014, 3). Pidän nämä arvot mielessäni, kun suunnittelin ja ideoin Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapakettia.

Museosäätiön toiminnan ohjaajana on hallitus, johon kuuluvat Ilomantsin kunta, Ilomantsi-Seura ry, Tornator Oy, Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö sekä Saloheimon, Rautavan ja Hallbergin suvut. Tämän lisäksi hallitukseen kuuluu myös kaksi asiantuntijajäsentä. Tällä hetkellä Ilomantsin Museosäätiössä on kaksi vakituista työntekijää, museonjohtaja Ulla Vartiainen ja amanuenssi Maija Luostarinen. (Parppeinvaaran Runokylä 2014a.) Opinnäytetyössäni toimeksiantajan edustajana toimi Maija Luostarinen.

Opinnäytetyöni kohteena on Ilomantsissa sijaitseva Parppeinvaaran Runokylä. Alue rakennettiin runonlaulajien perinnön kunnioittamiseksi ja se vaalii karjalais- ta kulttuuria. Parppeinvaaralla pääsee tutustumaan esimerkiksi karjalaiseen käsityöhön, kuulemaan kantelemusiikkia ja herkuttelemaan karjalaisilla perin- ruuilla. Karjalaisen kulttuurin lisäksi on mahdollista tutustua myös sotahistori- aan sekä ilomantsilaiseen luontoon ja sen eläimiin. Parppeinvaara on saanut nimensä runonlaulaja Jaakko Parppein mukaan. (Parppeinvaaran Runokylä 2014b.)

Kuva 1. Runonlaulajan Pirtti (Anna-Kaisa Purmonen 2014).

Runonlaulajan Pirtti (kuva 1) valmistui vuonna 1964. Se on alueen ensimmäinen rakennus sekä Suomen ensimmäinen sotien jälkeen rakennettu karjalaisen rakennustyylin muistomerkki. Muutaman vuoden päästä Runonlaulajan Pirtin valmistumisesta siirrettiin Mateli Kuivalattaren syntymätalon kaksiosainen aitta Siitarinvaaralta Runokylään. Vuonna 1977 valmistui Kestipirtti, jossa on nykyisin luontopirtti Mesikkä. Kolme vuotta myöhemmin vihittiin käyttöön Kaikkien Pyhi-en Tsasouna. (Parppeinvaaran Runokylä 2014c.) Tämä Parppeinvaaralla oleva tsasouna, eli pieni ortodoksinen pyhäkkö, on rakennettu Larin Paraske - elokuvaa varten. Nykyisin tsasouna on Ilomantsin ortodoksisen seurakunnan käytössä. (Parppeinvaaran Runokylä 2014d.)

Matelin lauluaitta siirrettiin Kontiovaarasta Parppeinvaaran Runokylään vuonna 1983, ja vuoden päästä siitä pystytettiin Rajakenraali Raappanan maja. Tämä maja oli kenraali Erkki Raappanan majoitus- ja komentopaikka sodanaikaan. Ravintola Parppeinpirtti valmistui vuonna 1992, ja se on alueen suurin rakennus. Kaksi vuotta myöhemmin vaaralle siirrettiin vielä Hattuvaarasta Korhosen museoaitat, joista toinen on toiminut aikoinaan riista-aittana ja toinen emännän vaateaittana sekä palvelijoiden aittana. (Parppeinvaaran Runokylä 2014c.)

Tällä hetkellä Parppeinvaaran Runokylä tarjoaa ryhmille ja matkailijoille alueen opastettuja kierroksia, kanteletuokioita sekä Rajakenraalin majan opastusta (Parppeinvaaran Runokylä 2014e). Lisäksi musiikkipedagogi Reetta-Mari Kellokoski toteutti helmikuussa 2014 opinnäytetyönä Ilomantsin Museosäätiölle Runonlaulun jäljillä -teemaopastuksen. Tämän opastuksen teemana on ilomantsilainen musiikkiperinne. (Kellokoski 2014, 6.) Keväällä 2009 Anna Jetsu suunnitteli opinnäytetyönä Parppeinvaaralle Turhuuden markkinat - tapahtumakonseptin. Työn tavoitteena oli luoda yksi malli siitä, millaisia tapahtumia Parppeinvaaran Runokylässä olisi mahdollista toteuttaa. (Jetsu 2009, 1.)

Jo ensimmäisessä palaverissa Ilomantsin Museosäätiön ampuenssin ja opinnäytetyöni toimeksiantajan, Maija Luostarisen, kanssa kävi ilmi, että Parppeinvaaran Runokylässä käy tällä hetkellä paljon eläkeläisryhmiä. He tutustuvat alueeseen opastuskierroksen sekä kanteletuokion kautta. Runokylän palveluista puuttuu kuitenkin yhdessä tekemistä sisältävä toiminnallinen matkapaketti. Luostarisen mukaan tavoitteena olisi saada asiakkaiksi aikuisryhmät, erityisesti työporukat, mutta nämä kaipaavat muutakin tekemistä kuin pelkkää opastuskierroksen kuuntelemista. Tämän vuoksi opinnäytetyöni tehtäväksi tuli tuottaa toiminnallinen matkapaketti, jonka sisältö on karjalaisuusteeman mukainen.

3 Karjalaisuus matkapaketin teemana

3.1 Karjalainen kulttuuri

Ilomantsin Parppeinvaaran alue vaalii ja pitää yllä karjalaista kulttuuria, joten tutustuminen karjalaiseen kulttuuriin oli väistämätöntä. Tutustuin erityisesti karjalaisen perheen arkeen, naisen ja miehen rooleihin karjalaisessa perheessä, sekä karjalaiseen ruokakulttuuriin. Tarkempi perehdytys karjalaisuuteen auttoi minua hahmottamaan, mitä kaikkea toimintaa matkapakettiin voisi sisällyttää. Tärkeintä oli, että karjalaisuusteema näkyisi matkapaketissa koko ajan.

Karjalan sanotaan olevan kulttuurialue, jonka asukkailla on yhteinen historia. Karjala syntyi idän ja lännen rajalle, Suomen ja Venäjän väliin. Karjalainen kulttuuri onkin saanut vaikutteita rajan molemmista suunnista, sekä Suomesta että Venäjältä. Karjala on hyvin laaja alue ja sen vuoksi ei voida puhua vain yhdestä ainoasta karjalaisesta kulttuurista. Karjalaisia perinnealueita ovat esimerkiksi Laatokan Karjala, Etelä-Karjala, Karjalankannas, Pohjois-Karjala, Viena, Aunus ja Tverin Karjala. Jokaisella näistä alueista on omat kulttuurilliset erityispiirteensä. Tästä huolimatta myös yhteisiä ominaisuuksia löytyy paljon. (Karjalainen Nuorisoliitto ry 2014a.)

Karjalainen tapaperinne muokkaantui vuodenvaihteen ja elämäntavan mukaisesti. Vuodenvaihtoon kuuluivat esimerkiksi uskonnon tuomat perinteet ja tavat sekä luonnon rytmi. (Karjalan Liitto ry 2014a.)

Lyhyesti sanottuna karjalaisuuden voidaan sanoa olevan elämää. Se on elämäntapa, toisen ihmisen huomioimista, tietoisuutta oman suvun juurista ja suvun perintöä. Karjalaisuus on myös lauluja sekä runoja. Nämä kaikki kuuluvat karjalaiseen kulttuuriin. (Karjalan Liitto ry 2014b.) Sisällytin matkapakettiin tehtävän, jossa käsitellään Suomen kansan vanhoja runoja. Näiden runojen etsimisessä käytin apuna Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran julkaisemaa Suomen kansat vanhat runot -tietokantaa (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2013). Kaikki tehtävässä käytetyt runot ovat Pohjois-Karjalan alueelta.

Karjalaiset tavat levisivät siirtokarjalaisten mukana myös Suomen länsipuolelle. Heidän kautta levisi myös monia karjalaisia perinteitä, joita vaalitaan yhä nykyisin. Tällaisia ovat esimerkiksi erilaisten piirakoiden, kuten karjalanpiirakoiden, valmistaminen. (Karjalainen Nuorisoliitto ry 2014b.)

Siirtokarjalaiset halusivat pitää yllä omaa kulttuuriaan myös Suomessa ja tätä asiaa vaalimaan perustettiin Karjalan Liitto vuonna 1940. Vuonna 1980 perustettiin Karjalainen Nuorisoliitto. Liitto on karjalaissukuisten nuorien ja karjalaisesta kulttuurista kiinnostuneiden nuorten kulttuurijärjestö. (Karjalainen Nuorisoliitto ry 2014b.) Myös Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö vaalii ja

tukee karjalaisten perinteiden säilyttämistä maassamme (Karjalaisen Kulttuurin Edistämisseitiö 2013).

Karjalan kielen ja kulttuurin säilymistä vaalii myös Karjalan Sivistysseura ry. Keskeisintä seuran toiminnassa on karjalan kielen ja kulttuurin säilyttäminen elinvoimaisena. (Karjalan Sivistysseura ry 2014a.) Yhdistykset ja perinteen kerääjät ovat pitäneet karjalaisia perinteitä esillä hyvin vahvasti, joten esimerkiksi karjalainen ruokakulttuuri, erilaiset karjalaiset tarinat, leikit ja laulut tunnetaan jo nykyisin melko hyvin. Tämä on edellyttänyt tietenkin runsaasti tutkimustoimintaa, mutta myös myönteisesti karjalaisiin perinteisiin suhtautuvia henkilöitä. (Pietiläinen 2013a, 17.)

Karjalan symboleina voidaan pitää Pekka Juhani Hannikaisen säveltämää Karjalaisten laulua sekä Karjalan vaakunaa (Karjalainen Nuorisoliitto ry 2014c). Karjalan vaakuna tunnetaan jo vuodelta 1562, ja siinä on kultainen kruunu sekä kaksi käsivartta. Toinen käsivarsi pitää kädessään miekkaa ja toinen käyrää sapelia. Kruunu symboloi Karjalaa ja käsivarret Karjalan rajamaakunta-asemaa idän ja lännen rajalla. Karjalan liiton väreinä ovat punainen ja musta. Punaisen tarkoituksena on viestittää karjalaista iloa, ja vastaavasti musta viestittää karjalaista surua oman maan menetyksestä. (Karjalan Liitto ry 2014c.)

Karjalaisista soittimista tunnetuimpia ovat pillit, kuten puupillit, sormipillit ja ruokopillit, erilaiset puhaltimet ja kantele. Karjala on uskollisesti vaalinut kanteleen soittoa. Kantele toimi usein tanssisoittimena. (Karjalan Sivistysseura ry 2014b.) Harrastan itse kanteleensoittoa, mutta sovimme jo ensimmäisessä tapaamisessa toimeksiantajan kanssa, etten hyödynnä soittotaitoa tämän matkapaketin sisällössä. Tällöin matkapaketin toteuttaminen ei ole sidottu henkilöön, joka osaa soittaa kannelta.

Karjalaisen kulttuurin tunnetuimpia musiikkimuotoja edustavat runolaulu ja itkuvirret. Myös karjalainen rakennustyyli ja erilaiset käsityöt kuuluvat karjalaisen kulttuurin erityispiirteisiin. Tyypillisimpiä karjalaisia elinkeinomuotoja edustavat kaupankäynti, kaskiviljelys ja eränkäynti.

Uskonnoista ortodoksisuus, kansanusko ja vanhauskoisuus ovat karjalaisen kulttuurin tunnetuimpia. (Karjalan Sivistysseura ry 2014c.)

3.2 Karjalainen perhe

Aikoinaan Euroopassa oli kaksi perhemallia. Länsieurooppalainen ydinperhe muodostui vanhemmista ja heidän lapsistaan. Itäeurooppalaiseen suurperheeseen kuuluivat kaikki samassa taloudessa asuvat henkilöt, eikä heiltä edellytetty biologista sukulaisuutta. Karjalan voidaan sanoa sijoittuvan itäisen perhemallin länsireunalle, eli siellä oli enemmän suurperheitä. (Rauhala 2013, 97.) Karjalaisessa perheessä asui usea sukupolvi samassa talossa: isovanhemmat, heidän poikansa perheineen sekä usein myös miehen nuoremmat, naimattomat sisarukset (Pietiläinen 2013b, 171).

Karjalaisessa suurperheessä oli selkeät roolit. Perheen isäntä oli johtaja ja häntä kutsuttiinkin nimellä peremees, eli perhemies. Perheen isäntä päätti yhteisistä rahoista ja töiden jakamisesta. Hänen tehtäviinsä kuului myös arvostetuimmat työt. (Rauhala 2013, 107–109.) Perheen isännöisyys säilyi miehellä hänen kuolemaansa saakka. Tämän jälkeen se siirtyi perheen vanhimmalle pojalle. (Pietiläinen 2013a, 38.)

Suurperheeseen tulevan miniän tuli olla ahkera ja työkykyinen. Jokaisen perheenjäsenen työpanos oli tärkeä. Miniän rooli oli tärkeä erityisesti uuden työvoiman synnyttäjänä, sillä se takasi tilan jatkuvuuden. Miniän oli sopeuduttava uuden perheensä tapoihin, joihin anoppi hänet opetti. Tämä aiheutti joskus konflikteja, erityisesti mikäli anoppi kohteli miniää eri tavalla kuin omia tyttäriään. (Rauhala 2013, 110–115.)

Tarvittaessa suurperhettä täydennettiin suvun ulkopuolisilla jäsenillä, esimerkiksi ottolapsilla ja kotivävyillä. Myös kausiluonteisesti tarvittiin lisätyövoimaa, jolloin suurperhe palkkasi työntekijöitä, eli piikoja ja renkejä. Nämä viipyivät perheissä vähintään vuoden kerrallaan. Myös loisia,

asunnottomia maataloustyöntekijöitä, otettiin lisätyövoimaksi. Heille tarjottiin asuinpaikka työtä vastaan. (Rauhala 2013, 115–118.)

1930-luvun alussa suurperheet hiipuivat lähes koko Karjalassa. Tähän vaikutti muun muassa maatalouden koneistuminen ja yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset. Toisen maailmansodan aikana suuri osa karjalaisista joutui jättämään vanhat asuinpaikkansa. He aloittivat uuden elämän siirtokarjalaisena kaukana kotoa. Sotien jälkeen erityisesti maatalousperheet elivät kahden tai kolmen sukupolven ”suurperheessä”. Nämä perheet olivat kuitenkin huomattavasti pienempiä kuin aikaisemmat suurperheet. (Rauhala 2013, 159–160.)

Naisella ja miehellä oli Karjalassa erilaiset roolit. Puhuttiinkin sukupuolten eriarvoisuudesta. Koska nainen oli jo pienestä pitäen isänsä määräysvallan alla, teki nainen kodissa sekä miesten että naisten töitä. Sen sijaan mies huolehti usein vain omista töistään. Mies työskenteli kaukana kotoa ja ansaitsi perheelle elantoa. Tällä välin nainen huolehti perheestä ja yhteisestä kodista. Koska Karjala oli enimmäkseen pienviljelyaluetta, naisen tehtäviin kuului myös karjasta huolehtiminen. (Pietiläinen 2013a, 15–35.) 1920- ja 1930-luvuilla miehet ja naiset tekivät kuitenkin jo lähes samoja töitä (Pietiläinen 2013b, 222).

Perhe, avioliitto ja yhteiskunnan arvot määrittivät karjalaisen naisen ja miehen rooleja. Perheen käytäntöjen ja roolien taustalla oli usein uskonnolliset sekä taloudelliset näkökohdat. Karjalaisella naisella oli monia sääntöjä. Hänen tuli esimerkiksi pidättäytyä sukupuolisesta kanssakäymisestä aina ennen paastopäiviä, sekä ennen hautausmaalle ja kirkkoon menoa. Myös puhtaus oli tärkeää ja sanottiinkin, että pelkästään puhdas nainen oli kunnollinen. Mieheltä puhtautta vaadittiin metsästäämään lähtiessä. Näin ollen nainen oli vastuussa molempien, sekä itsensä että miehensä puhtaudesta. (Pietiläinen 2013a, 30–33.)

Naisen hyveisiin kuuluivat siveys, kunniallisuus ja hiljaisuus. Perheen äidin vastuulla oli lasten hoito, tosin muut perheen naiset auttoivat häntä. Äidin vastuulla oli myös opettaa lapsilleen kristillisiä tapoja. (Pietiläinen 2013b, 227,

254–255.) Naisten vastuulla oli lisäksi ruoanlaitto sekä ruoan säilöminen. Myös pyykinpesu ja kodin siivoaminen kuuluivat naisen tehtäviin. Pyykinpesu oli erityisen raskasta talvisin. Pesuun tarvittavat saippuat yleensä valmistettiin itse. Pyykit pestiin saunan yhteydessä sijaitsevassa kodassa ja pyykit huuhdeltiin luonnonvesissä, myös talvella. Saunakodassa keitettiin lisäksi muut tarvittavat vedet. Pesun jälkeen pyykit kuivattiin ja silitettiin tai mankeloitiin. (Ranta 2013, 340–343.)

Karjalaisten kotien siisteys vaihteli talon naisväen luonteen ja työmäärän mukaan. Kaikille ei välttämättä jäänyt paljoa aikaa kodin siistimiseen, sillä muut työt veivät kaiken ajan. Yleensä lattiat kuitenkin lakaistiin päivittäin ja pöydät sekä penkit siistittiin. Puhtaus oli kuitenkin emännän kunnia-asia. Lattian puhtaanapidon lisäksi tärkeää oli myös vuodevaatteiden puhtaus. Suursiivouksia tehtiin ainakin jouluksi ja helluntaiksi. (Ranta 2013, 343–344.)

3.3 Karjalainen ruokaperinne ja ruuan valmistaminen

Karjalan sijainti kahden maan rajamailla on rikastuttanut karjalaista ruokaperinnettä (Karjalan Liitto ry 2014d). Karjalainen ruokakulttuuri voidaankin jakaa itäiseen ja läntiseen puoleen. Tällainen jako säilyi aina 1940-luvulle saakka. Molemmilla puolilla oli omat erityispiirteensä, jotka erosivat toisistaan. Idän ruokakulttuuriin vaikutti ortodoksinen uskonto ja sen tuomat perinteet, esimerkiksi paasto ja siihen kuuluvat säännöt. Lännessä vaikutti luterilaisuus ja katolisuus. Siellä ruokapaastoa ei huomioitu ruokakulttuurissa. (Kuronen & Lappalainen 2007, 4.)

Itäistä, eli karjalaista, ruokakulttuuria edustaa esimerkiksi runsas leipäkulttuuri: pyöröt, kukkoset, kukot sekä piirakat ja piiraat. Myös runsas sienten, kasvisten ja kalan käyttö ruoanvalmistuksessa kuuluvat itäiseen, karjalaiseen ruokakulttuuriin. Läntisen ruokakulttuurin tunnusomaisia ominaisuuksia edustavat esimerkiksi kova ja makea leipä. (Kuronen & Lappalainen 2007, 4.)

Ruokatottumusten sanottiin olevan osa kulttuuria ja tottumukset välittyivät perheen lapsille. Perheen yhteisellä aterialla oli iso merkitys, olihan sillä myös kristillinen tausta. Myös ortodoksien praasniekkaperinne ja luterilaisten kihupyhän vietto toivat oman vaikutuksensa ruokakulttuuriin. Ruoalla oli suuri merkitys näinä juhlapäivinä. (Kuronen & Lappalainen 2007, 6–7.) Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapakettiin on mahdollista lisätä myös Ravintola Parppeinpirtin tuotteistama Piirakkakoulu. Sen avulla ryhmät pääsevät tutustumaan myös karjalaiseen ruokakulttuuriin.

Ortodoksiseen taloon tultaessa vieras pesi aina ensiksi kätensä. Käsastiassa oli puhdasta vettä ja vesi valui luahkanjuun, eli puiseen saaviin. Kädet kuivattiin käspaikkaan. Käsien pesun jälkeen ortodoksivieraat tekivät ristinmerkin ikoninurkkaukseen päin, ja vasta tämän jälkeen he tervehtivät talon väkeä. Karjalaiset olivat vieraanvaraisia. Tämän taustalla on myös kristillinen perinne, lähimmäisenrakkaus. Karjalaisessa talossa vieras tuli aina kylläiseksi ja vieraita kohtaan oltiin hyvin palveluaittiita. Ruuan ottamisjärjestys määräytyi idässä iän perusteella. (Kuronen & Lappalainen 2007, 7–8.)

Jokaisessa karjalaistalon tuvassa oli iso muuri ja siinä oleva uuni. Uuni sijaitsi talon keskellä, jotta se toi lämpöä myös talon muihin huoneisiin. Karjalaisessa talossa hyödynnettiin uunin käyttö ruuanvalmistuksessa. Tämän vuoksi karjalaiset perinneruoat ovat usein ruukkuruokia. Uuniruokien valmistaminen, ja varsinkin uunissa hauduttaminen, oli myös hyödyllistä: ruokaa ei tarvinnut vahtia koko ajan, vaan se sai kypsyä uunissa kaikessa rauhassa, ja näin emännällä ei mennyt ylimääräistä aikaa ruuan valmistukseen. (Kuronen & Lappalainen 2007, 9.)

Kalaa syötiin Karjalassa paljon. Se oli tärkeä raaka-aine koko Karjalan alueella. Kalaa pyydettiin pääsääntöisesti rysällä, merralla ja verkoilla. Karjalassa oli tyypillistä, että kalaa säilöttiin hapattamalla ja kuivaamalla, mutta myös muita valmistustapoja oli. Esimerkiksi evääksi leivottiin kalasta usein kalakukkoja. (Kuronen & Lappalainen 2007, 23.)

Metsästystä harrastettiin Karjalassa varsinkin ennen karjatalouden lisääntymistä. Tyypillisiä saaliita olivat erityisesti metsälinnut. Ravinnon lisäksi metsästyksestä saatiin turkiksia, ja varsinkin Karjalassa niiden kaupankäynti oli hyvin yleistä. Lihaa syötiin säästeliäästi, esimerkiksi tuoretta lihaa tarjottiin vain syksyllä teurastusaikaan tai erilaisissa juhlissa. Muuna aikana syötiin suolalihaa, mutta sitäkin kohtuudella. Ortodoksisen paaston aikana ei syöty lihaa tai mitään muitakaan eläinkunnan tuotteita. (Kuronen & Lappalainen 2007, 25.)

3.4 Käspaikka

Käsitöillä oli suuri merkitys karjalaisessa kasvatuksessa ja kädentaitoja opetettiin jo hyvin pienestä työstä lähtien. Käsityötaito oli tärkeää, sillä tytön oli opittava sellaiset käsityötaidot, että hän selviäisi perheen vaatteiden ja tekstiilien valmistuksesta ja huollosta. Hyvät käsityötaidot olivat myös tarpeellinen aikuisuuden mitta. (Sallinen-Gimpl 2013, 142.)

Ortodoksisen karjalaisväestön esineistöön kuuluu käspaikka, eli pitkä ja kapea koristeltu pyyheliina. Käspaikka on noin 30–40 cm leveä ja jopa 2–3 metrin pituinen. Koristelut siihen on tehty joko kankaankudonnan tekniikalla tai pistokirjonnalla. Materiaalina käytettiin alkuperäisimmillään pellavapalttinaa ja kirjontalankana kotona värjättyä sekä kehrättyä pellavalankaa. (Säppi & Oino 2010, 7.)

Karjalan sekä Itä-Suomen alueilla käspaikoilla on pitkä historia ja niiden voidaan sanoa olevan karjalaisen kulttuurin rituaaliliinoja (Kelly 2010, 15). Käspaikkoja käytettiin moniin tarkoituksiin. Ne toimivat sekä käsipyyhkeinä että ripustettuina ikoninurkkauksessa. (Sallinen-Gimpl 2013, 166.) Tämän lisäksi niitä valmistettiin ja lahjoitettiin joidenkin henkilöiden kunniaksi sekä rakkauden osoitukseksi. Ne kuuluivat perheen kaikkiin elämän tilanteisiin ja rituaaleihin. Erityisesti vanhoja käspaikkoja arvostettiin, sillä niihin oli kertynyt parantavaa voimaa ja pyhyttä. Esimerkiksi vastasyntynyt vauva kiedottiin ensimmäiseksi yöksi käspaikkaan ja toivotettiin vauva tällä tavoin tervetulleeksi perheeseen. Käspaikat olivat myös rakkauden symboleita. Häiden aikaan ne pitivät pahoja voimia loitolla ja

houkuttelivat hyviä voimia puoleensa. Tämän vuoksi naimisiin menevän tytön olikin kudottava vähintään 30–60 käspaikkaa. (Kelly 2010, 15–16.)

Käspaikat (kuva 2) koristeltiin Karjalassa eri tavoin riippuen niiden tarkoituksesta. Ikonien yhteyteen valmistetut käspaikat olivat kaikista upeimpia. Etupistokirjonnalla käspaikan kuvio saatiin samanlaiseksi kummallekin puolelle liinaa. (Sallinen-Gimpl 2013, 167.) Käspaikat ilmensivät tarinoita menneistä ajoista ja jokaisella käspaikalla oli oma tarinansa. Isoäiti tai kylän nainen kertoi nuoremmalle sukupolvelle kirjottujen kuvioiden merkityksiä ja käspaikkojen tarinoita. Tunnetuimpia kuvioita, joita käspaikkoihin kirjottiin, olivat elämänpuu, pyhät linnut tai Äitijumalattaren hahmo. (Kelly 2010, 16.)

Kuva 2. Käspaikka Runonlaulajan Pirtillä (Anna-Kaisa Purmonen 2014).

Tuotteistamaani matkapakettiin sisältyy tehtäviä, joiden tarkoituksena on tutustua käspaikkoihin kirjottuihin kuvioihin, elämänpuuhun ja kukkilintuun, sekä nii-

den merkityksiin. Halusin sisällyttää matkapakettiin tehtävän käspaikkoihin liittyen, sillä niillä on suuri merkitys karjalaisessa kulttuurissa. Koska matkapakettini kesto on rajallinen, varsinaista käspaikan tekemistä siihen ei voinut sisällyttää. Tämän vuoksi elämänpuu-kuvion käyttö toteutetaan matkapaketissa niin, että ryhmä askartelee luonnonmateriaaleja hyödyntäen oman työyhteisönsä elämänpuun. Ryhmän on tarkoitus korostaa elämänpuussa niitä asioita, jotka liittyvät heidän työyhteisöönsä tai sen unelmiin. Matkapakettiin sisältyy myös tehtävä, jossa ryhmän jäsenet pääsevät kirjomaan kukkilintu-kuvion postikorttiin.

4 Tuotteistaminen

4.1 Tuotteistamisen työkalut

Tuotteistamiselle ei löydy yhtä ainuttakaan määritelmää, sillä sanan merkitys riippuu tuotteistamisen kohteesta. Matkailualalla tuotteistetaan yleensä aineeton hyödyke, jolloin tuotteistaminen tähtää palvelun tai tuotteen kaupallistumiseen ja yrityksen tuloksen kasvuun. (Tonder 2013, 12–15.) Matkailupalveluissa keskeinen ominaisuus on se, ettei palvelua voida varastoida. Palvelua tuotetaan sekä kulutetaan yhtä aikaa. Palvelun tuottaja tarjoaa puitteet elämyksen syntymiselle, mutta koskaan ei voida taata sitä, kokeeko asiakas elämyksen. Asiakkaan tyytyväisyys palveluun riippuu siitä, miten asiakkaan saama kokemus vastaa asiakkaan odotuksiin. Vaikka palvelu olisi laadultaan hyvä, voi se leimautua huonoksi, mikäli asiakkaan saama kokemus ei tyydyttänyt hänen toiveitaan ja tarpeitaan. (Verhelä & Lackman 2003, 74.)

1. Idean luominen	2. Asiakasryhmien määrittely	3. Asiakas-lupaus	4. Konseptointi	5. Blue-printtaus	6. Vaatimus-määrittely	7. Työohjeet
-------------------	------------------------------	-------------------	-----------------	-------------------	------------------------	--------------

Kuvio 1. Tuotteistamisen työkalut (soveltaen Tonder 2013, 12).

Tuotteistaminen voidaan kuvata tuotteistamisen työkalujen avulla (kuvio 1). Ensimmäisenä kohtana on idean luominen. Yrityksen tulee pyrkiä löytämään ja

tuottamaan sellainen liikeidea, jota tuotteistamalla on mahdollista harjoittaa liiketoimintaa. Tämä edellyttää yritykseltä ”ajan hermoilla olemista” sekä sopeutumista uusiin muutoksiin. Menestyvän yrityksen ominaisuuksiin kuuluukin kyky tunnistaa yleisesti tapahtuvat muutokset niin yhteiskunnassa kuin markkinoilla sekä kyky toimia näiden muutosten mukaisesti. Erityisesti matkailualalla näitä muutoksia tapahtuu hyvin usein. Uutta ideaa luodessaan yrityksen tulee myös ennakoita tulevaisuutta ja sen tuomia ympäristömuutoksia. (Tonder 2013, 21–22.)

Yrityksellä tulee olla hyvä kyky muuttaa ja kehittää tuotteitaan esimerkiksi vaihtuvan kilpailun ja teknologian kehittymisen myötä. Jokaisen tuotteen elinkaari menee yleensä saman kierron mukaisesti: se syntyy, käy läpi monia vaiheita, ja lopulta väistyy uusien ja asiakkaita paremmin palvelevien tuotteiden tieltä. (Kotler, Bowen & Makens 1999, 290.)

Uusien ideoiden kehittämiseksi on olemassa paljon erilaisia ideointimenetelmiä. Näitä ovat esimerkiksi aivoriihiyöskentely, toisten yritysten toiminnan seuraaminen sekä ideakilpailut. Jokainen yritys voi itse valita mitä menetelmää haluaa hyödyntää ideoinnissaan. (Verhelä & Lackman 2003, 76.) Käytin matkapaketin sisällön suunnittelussa apuna toimeksiantajan edustajan lisäksi opiskelijatovereitani. Pidin heille ideointiriihen, jossa keskustelimme tehtävistä, jotka olisi mahdollista toteuttaa matkapaketissani. Ideointiriihestä kerron tarkemmin kohdassa 6.2 Matkapaketin sisältö.

4.2 Asiakasryhmien määrittely ja asiakaslupaus

Nykypäivänä asiakkaan sanotaan olevan kuin kuningas, joten asiakkaan tarpeiden täyttäminen on yrityksen tärkein lähtökohta (Kotler ym.1999, 3). Tämän vuoksi yrityksen tulee jo tuotteistamisen alkuvaiheessa pyrkiä tunnistamaan omat asiakkaansa sekä heidän tarpeensa. Tärkeää on miettiä ja tutkia sitä, mitkä asiat juuri tässä palvelussa tai tuotteessa olisivat merkityksellisiä asiakkaalle. (Tonder 2013, 39.) Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapakettia tuotteistaessani tutustuin työhyvinvointiin tarkemmin. Näin sain enemmän tietoa kohderyhmäs-

täni sekä heidän toiveistaan ja tarpeistaan. Tästä kerron tarkemmin kohdassa 5 TYHY-ryhmät matkapaketin kohderyhmänä.

Yritys saa kerättyä tietoa asiakkaista ja heidän mieltymyksistään esimerkiksi markkinointitutkimusten avulla. Tutkimuksen teettämistä kannattaa harkita, sillä aina se ei ole tarpeellista. Ulkoistetuissa tutkimuksissa on vaarana esimerkiksi se, ettei kaikki tieto päädy yrityksen tietoisuuteen. Usein tutkimuksesta ja sen tuloksista jää yritykselle pelkästään tutkimusraportti, johon ei välttämättä ole raportoitu kaikkia asioita. Tämä puuttuva tieto jää hiljaiseksi tiedoksi. Mikäli yritys kerää itse tietoa, esimerkiksi asiakaspalvelutilanteistaan, hyötyy se siitä usein enemmän kuin mitä ulkoisesti toteutetusta markkinointitutkimuksesta. (Tonder 2013, 40–41.)

Jo alkuvaiheessa yrityksellä tulee olla selvillä tuotteen kohderyhmä, eli se joukko, jolle palvelu on tarkoitettu ja joille palvelua aletaan markkinoida. Kun kohderyhmä on selvillä, voidaan miettiä sen kannalta hyödyllisimpiä myynnin ja markkinoinnin jakelukanavia. (Tonder 2013, 13.) Matkailussa jakelukanavat tarkoittavat palveluiden markkinoinnin sekä myynnin kokonaisuutta. Lyhyesti sanottuna jakelukanavat kattavat sekä kauppaan että tuotantoon liittyvän toiminnan, jonka avulla otetaan selvää asiakkaiden tarpeista, markkinoidaan tarjolla olevia palveluita ja toimitetaan asiakkaille heidän haluamiaan tavaroita ja palveluita. Tuotteistamisessa tulee miettiä, mitkä kanavat tavoittavat valitun kohderyhmän parhaiten. Jakelutien tulee olla myös luotettava ja kustannustehokas. (Tonder 2013, 46.)

Asiakslupaus on arvolause, joka sisältää asiakkaan näkökulmasta ylivertaisen arvon, eli syyn, miksi hän asioi juuri kyseisen yrityksen asiakkaana, eikä osta palvelua kilpailevalta yritykseltä. On hyvin tärkeää, että kaikki viestit, joita yritys ulospäin lähettää, pystytään myös lunastamaan. Tyhjiä lupauksia ei siis pidä asiakkaille antaa. Asiakslupaus määrittää myös yrityksen laadun. Tuotteen tai palvelun tulee olla asiakslupauksen mukainen. Mikäli tuote ei vastaa annettuihin lupauksiin, asiakkaalla on oikeus reklamaatioon. (Tonder 2013, 59–60.)

Menestyneillä yrityksillä on nykyisin yksi yhdistävä tekijä: kaikki ovat hyvin asiakaskeskeisiä sekä sitoutuneita markkinointiin. Yrityksen johtajan tulee motivoida työntekijänsä luomaan merkittävää arvoa asiakkaille. Tällä tavoin varmistetaan, että asiakastyytyväisyys on runsasta ja tuo sitä kautta yritykseen tuloa. (Kotler ym. 1999, 3.) Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketin kohdalla oppaan tulee olla perehtynyt hyvin kaikkien tehtävämoduulien sisältöön, jotta hän pystyy neuvomaan ja opastamaan asiakkaita luontevasti. Lisäksi oppaan oma kiinnostus tehtäviin ja käsiteltäviin aiheisiin lisää asiakkaiden innostusta, sekä helpottaa eläytymistä matkapaketin teemaan.

4.3 Konseptointi ja blueprinttaus

Palvelukonseptiin sisältyy palveluita ja tuotteita, jotka on yhdistetty yhdeksi palvelukokonaisuudeksi. Ei riitä, että eri palveluita liitetään vain yhteen, vaan palvelukonseptin tulee olla tarkkaan suunniteltu ja mietitty kokonaisuus. Siirtymiset palvelusta toiseen tulee tehdä huomaamattomiksi. Tässä palvelukonseptissa lunastetaan asiakaslupaus, jonka yritys on asiakkailleen antanut. Matkailussa palvelukokonaisuus koostuu yleensä esimerkiksi majoitus-, ravintola-, ohjelma- ja kuljetuspalveluista. Näitä palveluita voi toteuttaa joko yksittäisinä palveluina tai toisiinsa liitettyinä osapalveluina. (Tonder 2013, 73–74.)

Myös Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketissa oli erilaisia palveluosioita, eli siirtymisiä tehtävästä toiseen. Tavoitteena oli luoda yhtenäinen tuote, jossa siirtymiset tapahtuisivat vaivattomasti. Tämä toi haastetta pakettia suunniteltaessa. Tuotteen testauspäivänä pääsin havainnoimaan, kuinka siirtymiset sujuivat. Lisäksi pystyin havainnoimaan sitä, näyttäytykö tuote yhtenäisenä palvelukokonaisuutena. Testauksesta kerron enemmän kohdassa 7 Matkapaketin testaus ja opastusmateriaalin laatiminen.

Palvelukonseptin muodostaminen tarkoittaa käytännössä palvelun sisällön miettimistä ja rakentamista kohderyhmän vaatimusten ja tarpeiden mukaiseksi. Matkailupalvelun sisältöön kuuluu yleensä kolme erilaista ulottuvuutta: fyysinen, toiminnallinen ja symbolinen ulottuvuus. Fyysiseen ulottuvuuteen kuuluvat esi-

merkiksi palvelussa käytettävät materiaalit ja varusteet, eli ne asiat, jotka vaikuttavat asiakkaan kokemukseen palvelun konkreettisesta ympäristöstä. Toiminnallinen ulottuvuus tarkoittaa tuotteen toiminnallista osuutta, eli esimerkiksi asiakkaan suorittamia tehtäviä. Symbolisella ulottuvuudella tarkoitetaan palvelun elämyksellisyyden ja merkityssisällön vaikuttavuutta. Aineettoman palvelun osalta asiakkaan kokeman elämyksen merkitys on suuri. (Tonder 2013, 79–80.)

Konseptia rakentaessa tulee huomioida kohderyhmä, palvelusisältö ja sen raja-
us sekä oman liikeidean toteuttaminen. Tärkeää on muistaa, että konseptin luojan tarkoitus on tehdä sitä, mitä asiakkaat tarvitsevat, eikä sitä, mitä he haluavat. (Tonder 2013, 82.)

Tuotekortti dokumentoi palvelukonseptin sisällön sekä tuotteen tai palvelun asiakaslupauksen. Sen pääasiallinen tehtävä on siis tuoda ilmi palvelun sisältö sekä palvelun tuoma arvo asiakkaalle. Tuotekortti sisältää tietoa sekä palvelusta että palveluntarjoajasta. Sen avulla jaetaan kätevästi tietoa palvelun toteuttamiseen osallistuville henkilöille, ja se on lisäksi yrityksen sisäinen asiakirja liittyen palvelun suunnitteluun, jatkokehittämiseen ja toteutukseen. Tuotekortti on väline koota palvelua koskevat tiedot yhteen dokumenttiin. Tuotekortista löytyy liiketoiminnan kannalta kriittisimmät tiedot. Näitä ovat esimerkiksi tuotteen nimi, palvelun tuottaja, toteuttamispaikka, hinta, tarvittavat resurssit, asiakasmäärät, palvelun kesto ja toteutusajankohta. (Tonder 2013, 82–84.)

Tein kaikista matkapakettiini sisältyvistä tehtävistä tuotekortit (liite 1). Niistä näkee esimerkiksi tehtävään tarvittavat materiaalit sekä ohjeistuksen. Tuotekorttipohjan laadinnassa käytin apuna Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin laatimaa tuotekorttimallia (Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti 2010).

Yksi tuotteistamisen tavoitteista on tähdätä tehokkaaseen ja toimivaan tuotantoprosessiin. Tämän vuoksi prosessin eri vaiheista ja kokonaiskuvasta on luotava yksityiskohtainen ja tarkka näkemys. Blueprint-menetelmä auttaa kokonaiskuvan hahmottamisessa. Se tarkoittaa tuotantoprosessista muodostettua kuvaa, jonka avulla pystytään hahmottamaan palvelun kriittiset ja keskeiset vaiheet. Lisäksi siinä määritellään esimerkiksi työjärjestys, toiminnan kesto sekä

toimijoiden välinen tiedonkulku. Tärkeää menetelmän laadinnassa on erottaa toisistaan palveluntarjoajan sekä asiakkaan prosessit. Tämän lisäksi on syytä tunnistaa asiakkaiden tarpeet ja roolit koko palvelun aikana. Blueprint-menetelmä auttaa huomaamaan konseptoinnissa huomiotta jääneet epäkohdat. (Tonder 2013, 97–98.)

Halusin saada selkeän ja tarkan kokonaiskuvan tuotteistamastani matkapaketista. Tämän vuoksi tein siitä blueprint-kaavion (liite 2). Tuotteistamani matkapaketti koostuu erilaisista tehtävämoduuleista, joiden avulla paketista saadaan asiakkaiden toiveiden mukainen ja aikatauluun sopiva. Blueprint-kaavioon otin mukaan kaikki tehtävämoduulit, joten se on vain yksi ja kestoaltaan pisin esimerkki tämän matkapaketin toteuttamisesta.

Blueprintin tulee edetä vaiheittain asiakkaan palvelupolun mukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että palvelupolku alkaa asiakkaan ensimmäisestä kontaktista palveluun ja päättyy yrityksen viimeiseen yhteydenottoon asiakkaan suuntaan, esimerkiksi jälkimarkkinointiin tai palautteen kysymiseen. Blueprint tuo esille myös palveluympäristön tuomat vaatimukset. Tässä kohdassa kannattaa miettiä esimerkiksi sitä, koituuko palveluympäristön vaihtuessa asiakkaalle turhaa odottelua. (Tonder 2013, 98–99.)

Palvelun tuotanto jakautuu kolmeen osaan: asiakkaan näkemään, kokemaan ja näkymättömään osaan. Näkyvään osaan kuuluu esimerkiksi asiakkaan kokeaman palvelun eri vaiheet ja palveluympäristö. Näkymättömiä vaihteita ovat sen sijaan esimerkiksi palvelun eri osien valmisteluun ja tukitoimiin liittyvät tehtävät. (Tonder 2013, 98–99.)

Palvelua on tärkeää testata aidossa palveluympäristössä ennen oikeaa palvelutilannetta. Testauksessa kannattaa kiinnittää huomiota toteuttamistapaan, työresurssiin sekä palvelua tukevien toimintojen vaatimaan aikaan. Myös asiakkaan palvelupolkua tulee tarkastella kriittisesti. (Tonder 2013, 99.) Opinnäytetyöhöni sisältyi tuotteen testaaminen. Sen avulla pääsin itse tarkastamaan edellä mainittujen asioiden toimivuuden matkapakettini kohdalla.

4.4 Vaatimusmäärittely ja työohjeet

Tuotekortin lisäksi yrityksen on tärkeää laatia tuotteistaan ja palveluistaan sekä niiden sisällöistä vielä tarkempi kuvaus. Monissa yrityksissä on runsaasti hiljais-ta tietoa, mutta sitä ei ole koskaan dokumentoitu kaikkien saataville. Tällöin jokainen työntekijä ei ole asioista tietoinen, ja se aiheuttaa riskejä palvelun onnistumiselle. Hyvin tuotteistetun palvelun huomaa siitä, että palvelu on siirrettävissä ammattilaiselta toiselle. Tämä tarkoittaa sitä, että koko tuotteistamisprosessin tulisi olla dokumentoitu. Tällöin palvelun tuottaminen ei olisi sidottu vain tiettyihin henkilöihin, vaan dokumentoinnin ansiosta palvelun voisi tuottaa periaatteessa kuka tahansa. (Tonder 2013, 103, 16–17.)

Laatimalla palvelusta vaatimusmäärittelyn yritys pystyy välttämään ongelmia ja niiden seurauksia. Vaatimusmäärittely tarkoittaa toimenpidettä, johon sisältyy tuotteistettavan palvelun toimintatapojen ja reunaehtojen dokumentointi. Tämä vaatii luonnollisesti yritykseltä aikaa ja paneutumista, mutta sen merkitys palvelun toimivuuden kannalta on huomattava. (Tonder 2013, 103–104.)

Yritysten tulisi pystyä vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin markkinoiden jatkuvan muuttumisen ja kiristyneen kilpailun ohessa. Tämä edellyttää jatkuvaa tuotekehitystä. Palveluiden tuottaminen moduuleina on yksi keino vastata nopean tuotekehityksen vaatimukseen. Tällöin palvelut koostuvat yksittäisistä osista, joita vaihtamalla voi koostaa erilaisia palvelukokonaisuuksia. Jokainen moduuli on suunniteltu yksilöllisesti, mutta niin, että yhdessä ne toimivat tuotteena tai järjestelmänä. Modularisoinnin avulla yritys pystyy säästämään, parantamaan palvelun laatua, sekä kasvattamaan tehokkuutta. (Tonder 2013, 106.)

Viimeisimpänä tuotteistamisen työkaluna ennen palvelun markkinointia ja kaupallistamista on työohjeiden laadinta. Työohjeet ovat oleellinen osa palvelun tuottamista ja niiden avulla palvelun tuottaminen ei ole henkilösidonnaista. Tällöin palvelun hyödyntäminen eri paikoissa ja eri toimijoiden toimesta on mahdollista. Ohjeiden laadinta on viimeinen tarkastus palvelun tuotantoprosessiin ja sisältöön. Tällöin on vielä mahdollista korjata löytyvät virheet. (Tonder 2013, 115.) Jotta kuka tahansa Parpeinvaaran Runokylän työntekijöistä pystyy toi-

mimaan oppaana Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketissa, tein paketin sisällystöstä tarkan opastusmateriaalin (liite 3).

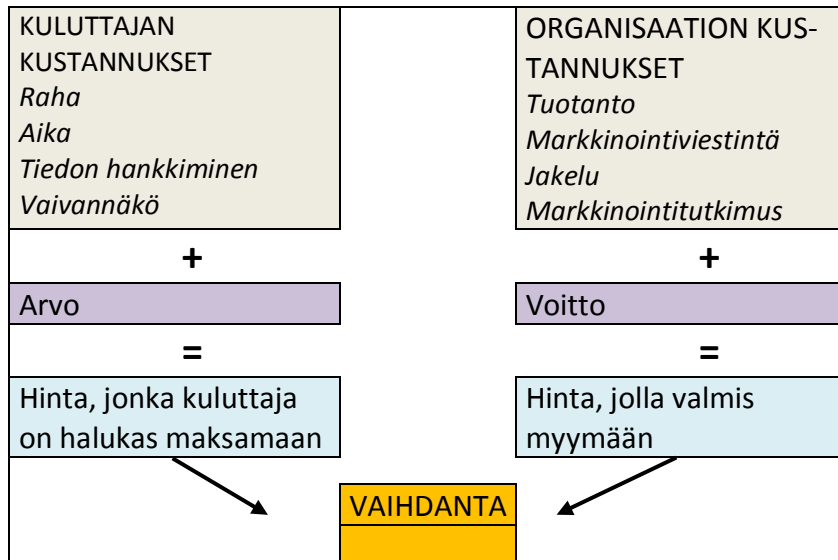
Työohjeiden laadinnassa käytetään apuna kaikkia aikaisemmin tuotettuja dokumentteja, kuten tuotekortteja, blueprint-kaavioita ja vaatimusmäärittelyjä. Tärkeintä on kirjoittaa näiden dokumenttien tiedot henkilökunnan kielelle. Ohjeet laaditaan siis henkilökunnan näkökulmasta. Työohjeet kannattaa myös testata käytännössä, silloin näkee esimerkiksi sen, ovatko ne kaikkien ymmärrettävissä. (Tonder 2013, 115–116.) Myös Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketin tehtävämoduuleja oli hyödyllistä testata käytännössä ennen lopullisen opastusmateriaalin laadintaa.

4.5 Tuotteen hinnoittelu

Tuotteistamisprosessiin sisältyy myös yksi tärkeimmistä toimenpiteistä eli palvelun hinnoittelu. Yrityksen kannalta se on keskeisin toimenpide, onhan sillä suuri merkitys yrityksen tuloon. Matkailupalveluiden hinnoittelu tuntuu vaikealta, sillä palvelut ovat usein aineettomia ja yksilöllisiä. Tämän vuoksi niiden esittely on haastavaa, eikä asiakas pysty vertailemaan palveluja toisiinsa. Lisäksi matkailupalveluiden osto ei yleensä johda pysyvään omistussuhteeseen. Palveluiden jälkeen asiakkaalle jää ainoastaan kokemus, eikä mitään konkreettista. Matkailija tekeekin ostopäätöksen usein vain muutaman valokuvan, lyhyen tuoteselosteen, palvelun maineen ja yrityksen imagon perusteella. (Tonder 2013, 88.)

Hinnalla on sekä taloudellinen että psykologinen rooli. Hinta tuo yritykseen rahaa ja lisäksi se toimii asiakkaalle palvelun laatuviikkeenä. Palvelun hinta toimii myös yrityksen kilpailukeinona ja asiakkaat ostavat palvelun monesti hinnan perusteella. Asiakas saa palvelusta jotakin, joka tuottaa hänelle arvoa. Hinta taas merkitsee asiakkaalle rahan menoa. Yritykselle hinta tuo rahaa, voittoja ja tuottoja. Näillä rahoilla palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset saadaan katetuiksi. Kuten kuvioista 2 näkyy, vaihdannan syntyminen riippuu asiakkaan ja palveluntuottavan yrityksen näkemysten yhteensopivuudesta. (Ylikoski 2000, 257–258.)

Kuvio 2. Hinnan rooli vaihdannan syntyisessä (soveltaen Ylikoski 2000, 258).

Jotta palvelun tuottaminen ja tarjoaminen asiakkaalle olisi kannattavaa, tulee hinnan riittää kaikkiin niihin kustannuksiin, jotka palvelusta ja sen tuottamisesta aiheutuvat. Yrityksen on tärkeää muistaa tämä sääntö. Hintaa mietittäessä on aluksi määriteltävä kaikki kustannukset sekä uhraukset, joita palvelun tai tuotteen toteuttamiseen on panostettava. Myös oman työn osuus tulee muistaa hinnoitella. (Verhelä & Lackman 2003, 82.)

Miten hinta sitten muodostuu? Kustannukset jakaantuvat sekä muuttuviin että kiinteisiin kustannuksiin. Muuttuviin kustannuksiin sisältyvät raaka-aine- ja materiaalikulut, henkilöstökulut eli palkka sivukuluineen, laitteiden ja välineiden käytöstä aiheutuvat kulut, esimerkiksi polttoainekulut ja laitevuokrat, tarjoiluiden ja hintaan sisältyvien aterioiden kulut, ulkopuolelta vuokrattavien välineiden ja varusteiden kulut, sekä oheismateriaali, kuten painetut ohjeet. Kiinteitä kuluja yrityksestä riippuen ovat ainakin pääomakulut, vuokrat, tietoliikenne, markkinointi-, myynti- ja hallintokulut sekä vakuutukset. Näistä kiinteistä kustannuksista yritys määrittelee prosenttiosuuden ja tämä osuus lisätään muuttuviin kustannuksiin. Lopulliseen myyntihintaan on muistettava laskea myös tuotetta tai palvelua koskevat arvonlisäverot sekä muut viranomaismaksut. (Verhelä & Lackman 2003, 83.)

Muuttuvien ja kiinteiden kustannusten lisäksi hintaan tulee lisätä myös kate, joka sisältää jonkin tietyn prosenttiosuuden kiinteistä kuluista. Näiden lisäksi katteeseen on sisällytettävä ne kulut, jotka maksetaan esimerkiksi matkatoimistoille ja palvelujen välittäjille. Yrityksen kustannusrakenne määrittelee katteen suuruuden. (Verhelä & Lackman 2003, 83.)

Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketin hinnoittelu jää toimeksiantajan tehtäväksi. Matkapaketin toteuttamiseen tarvitaan jonkin verran materiaaleja, kuten askartelutarvikkeita ja kyykkäpeli. Mielestäni nämä materiaalikustannukset eivät kuitenkaan ole suuret. Testauspäivänä ilmeni, että Luontopirtti Mesikässä ei ole tarpeeksi istumapaikkoja tai pöytiä. Mikäli esimerkiksi Luontopirtti Mesikkään hankitaan kirjoituslustoja sekä istumapaikkoja, nousevat kustannukset isoimmiksi.

5 TYHY-ryhmät matkapaketin kohderyhmänä

5.1 Työhyvinvointi

Työpaikkojen tärkein voimavara on hyvinvoiva henkilöstö. Tämän vuoksi on tärkeää huolehtia työhyvinvoinnista. Vastuu työhyvinvoinnin kehittämisestä on sekä työnantajalla että työntekijällä itsellään. Työsuojeluhenkilöstö ja luottamusmiehet ovat keskeisiä työhyvinvointia tukevia toimijoita, mutta työhyvinvoinnin edistäminen edellyttää yhteistyötä johdon, esimiesten ja työntekijöiden välillä. (Työterveyslaitos 2014a.)

Työhyvinvointiin vaikuttavat sekä kyky tehdä työtä että kyky suoriutua sen asettamista vaatimuksista. Näiden molempien perustana toimivat niin fyysinen, psyykinen kuin sosiaalinen toimintakyky. Myös työtehtävän luonne, henkilöstöpolitiikka, työorganisaatio, ja työtovereiden ja esimiesten toiminta vaikuttavat työhyvinvointiin. Näin ollen työhyvinvoinnin sanotaankin olevan monen tekijän summa. (Kannas, Eskola, Räsänen & Mustajoki 2006, 70.)

Työhyvinvointia pystytään parantamaan työkykyä ylläpitävällä toiminnalla sekä kehittämällä työntekijöiden ammatillista osaamista ja työoloja. Työhyvinvoinnilla on positiivinen vaikutus myös työn tuottavuuteen sekä työhön sitoutumiseen. Se vaikuttaa paljon myös työssä jaksamiseen ja sitä kautta sairauspoissaolojen vähäiseen määrään. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus 2014.)

Työn sekä työpaikan kehittäminen tähtää toiminnan laadun ja organisaation tehokkuuden parantamiseen. Lisäksi se pyrkii lisäämään työntekijöiden hyvinvointia, ammattitaitoa ja osaamista. Jotta työtä voidaan kehittää, tarvitaan tietoa työntekijöiden tarpeista ja tilanteista. Tämän vuoksi tehdään selvityksiä, joissa tutkitaan esimerkiksi työturvallisuutta ja henkilökunnan työkykyä. Selvityksistä saatujen tietojen pohjalta laaditaan kehityssuunnitelma, johon kirjataan kaikki kehittämisen osa-alueet sekä aikataulu ja tavoitteet. Kehitystyön jälkeen on tärkeää arvioida ja mitata kehitystyöstä syntyviä tuloksia. (Kannas ym. 2006, 70.)

5.2 Työilmapiiri

Työkulttuuri, eli työpaikan toimintatavat kuten työmoraali, säännöt ja työyhteisön vuorovaikutus, toimivat pohjana työilmapiirille. Mikäli työkulttuuri on positiivinen, on myös työilmapiiri hyvä. Työntekijöiden välinen vuorovaikutus ja yhteistyö vaikuttavat suuresti työyhteisön jokapäiväiseen ilmapiiriin. Hyvä ja toimiva työyhteisö tukee myös organisaation jäsenten hyvinvointia ja sitä kautta koko työorganisaation menestymistä. (Työturvallisuuskeskus 2014.)

Mikäli työyhteisön sisäinen ilmapiiri on huono, vaikuttaa se negatiivisesti myös organisaation ulkoiseen tehokkuuteen. Sisäiset ongelmat vähentävät työhyvinvointia sekä motivaatiota, ja kuluttavat työntekijöiden voimavaroja. Työilmapiiriä huonontavia tekijöitä ovat esimerkiksi työyhteisöön liittyvät ulkoiset uhkat, epävarmuus työn jatkuvuudesta, sekä kehittymättömät sisäiset toimintatavat. Myös työpaikan puutteellinen johtaminen aiheuttaa huonoa ilmapiiriä. Myönteisen työilmapiirin onnistuminen työyhteisössä vaatii esimerkiksi selkeät vastualueet ja työtehtävät, toimivat pelisäännöt ja toimintatavat, oppivan työyhteisön, sujuvan yhteistyön, sekä aktiivisen henkilöstön. (Työturvallisuuskeskus 2014.)

5.3 TYKY- ja TYHY-toiminta

Monet työpaikat järjestävät työkykyä ylläpitävää toimintaa, eli TYKY-toimintaa. Tämän toiminnan kustantaa työnantaja ja sillä pyritään työympäristön ja varsinaisen työn parantamiseen. Lisäksi sen tarkoituksena on kehittää työyhteisöä ja työorganisaatiota, sekä edistää työntekijöiden ammatillista osaamista ja terveyttä. (Kannas ym. 2006, 70.) Oikein toteutettu TYKY-toiminta kehittää muun muassa työpaikan työilmapiiriä ja työmotivaatiota sekä työntekijän terveyttä ja työkykyä. Pitkäjänteinen toiminta tukee myös työkyvyn säilymistä ja työssä jaksamista, joten samalla toiminta parantaa myös yrityksen kannattavuutta. (Työterveyslaitos 2014b.)

TYKY-toiminnan lisäksi nykyisin on yleistynyt myös käsite työhyvinvoinnin edistäminen, eli TYHY-toiminta. Työpaikoilla tämä toiminta on mielletty laajalaiseksi kehittämistoiminnaksi, joka ulottuu eri alueille. (Rauramo 2014.)

Työhyvinvointia ylläpitävällä toiminnalla, eli TYHY-toiminnalla, tarkoitetaan sitä toimintaa, jonka avulla niin työpaikan yhteistoimintaorganisaatiot, työnantaja ja työntekijät pyrkivät tukemaan ja edistämään jokaisen työorganisaatioon kuuluvan jäsenen työ- ja toimintakykyä. Tällä toiminnalla pyritään edistämään työyhteisön jäsenen työkykyä koko hänen työuransa ajan. (Valtiovarainministeriö 2014.)

Työterveyshuolto hoitaa asiantuntijana kaikki TYHY-toimintaan liittyvien toimintojen lakisääteiset tehtävät. TYHY-toiminta on tavoitteellista, suunnitelmallista sekä johdonmukaista toimintaa, jonka toimenpiteet voivat kohdistua esimerkiksi työtapoihin, työn hallintaan tai työympäristöön. (Valtiovarainministeriö 2014.) Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketti on suunniteltu erilaisille aikuisryhmille, erityisesti TYHY-päivän viettäjäille, joten tämän vuoksi jo testaukseen osallistunut työryhmä vietti Parpeinvaaralla TYKY-iltapäivän. Melkein kaikki matkapaketin tehtävämoduulit korostavat yhdessä tekemistä ja olemista. Tämän vuoksi ne ovat hyvin sopivia työryhmille. Tehtävien avulla ryhmä pääsee jonkin verran miettimään oman työyhteisönsä asioita, mutta positiivisella tavalla. Tällainen rento yhdessä tekeminen parantaa varmasti ryhmän yhteishenkeä. Suurin osa

tehtävämoduuleista vie ajatukset pois työasioista, joten ne auttavat rentoutumaan ja nauttimaan työkavereiden seurasta.

Matkapaketin yhteydessä yritys voi pitää esimerkiksi kokousta Runonlaulajanpirtissä. Tällöin työryhmä voisi viettää kokonaisen päivän Parppeinvaaralla, ruokailla välillä Ravintola Parppeinpirtissä, ja tutustua lopuksi karjalaiseen kulttuuriin Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketin kautta.

6 Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapakettia luomassa

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuotteistaa karjalaisuusteeman mukainen matkapaketti Ilomantsin Parppeinvaaralle. Tietoperustaan sisältyi tuotteistamiseen, matkapaketin teemaan, eli karjalaisuuteen, sekä työhyvinvointiin liittyvät aineistot. Tietoperusta oli työn taustalla koko ajan, niin opinnäytetyötä kirjoittaessa kuin matkapaketin testauksen toteuttamisessa. Tein opinnäytetyöni toiminnallisena, joten tietoperustan lisäksi työhöni kuului toiminnallinen osuus, tässä tapauksessa matkapaketin testaus ja toteuttaminen.

Kohderyhmänä matkapaketissa ovat aikuisryhmät, esimerkiksi työporukat. Ensimmäisessä tapaamisessa toimeksiantajan kanssa selvisi, että matkapaketin tavoitteena on houkutella Parppeinvaaralle erityisesti TYHY-ryhmiä. Tämän vuoksi oli tärkeää tutustua myös työhyvinvointiin ja TYHY-toimintaan tarkemmin.

Aloitin matkapaketin sisällön suunnittelun tutustumalla karjalaiseen kulttuuriin, jonka jälkeen oli helpompaa pohtia sitä, millaista tekemistä karjalaisuuteen liittyen olisi mahdollista toteuttaa. Lisäksi keskustelimme ja ideoimme sisältöä yhdessä toimeksiantajan kanssa. Suunnitelmaseminaarissani sain vinkin suunnitella paketin sisältöä laajemmalla joukolla. Tämän vuoksi pidin lokakuussa 2014 Karelia-ammattikorkeakoulun matkailun koulutusohjelman LUTNS11-ryhmän jäsenille ideointiriihen. Tähän osallistui kuusi vapaaehtoista opiskelijakollegaani. Ideointiriihessä keskustelimme aluksi matkapaketin teemasta ja sisällöstä yh-

dessä. Lisäksi alustin ideointia kertomalla hieman karjalaisesta kulttuurista sekä Parppeinvaaran Runokylästä. Jo tässä vaiheessa ilmeni hyviä uusia ideoita.

Käytin ideoinnissa apuna 6-3-5 -tekniikkaa. Tämä kirjallinen ideointiriihitekniikka minimoi esimerkiksi persoonallisuuksien vaikutuksia. Tekniikan avulla syntyy 45 minuutissa noin 100 ideaa. Jokaisella menetelmän nimessä ilmenneellä numerolla on oma merkityksensä: numero kuusi tarkoittaa osallistujien lukumäärää, numerolla kolme viitataan jokaisella kierroksella tuotettavien ideoiden määrään, ja numero viisi osoittaa kierrosten lukumäärän. Tarkoituksena on, että kuusi osallistujaa keksii viiden minuutin aikana aluksi kolme ideaa. Tämän jälkeen jokainen ideapaperi siirretään vieressä istuvalle henkilölle, ja saatuun paperiin keksitään taas kolme uutta ideaa. Näin jatketaan kaikki viisi kierrosta. (Harisalo 2011, 96–97.)

6-3-5 -tekniikka oli mielestäni sopiva ideointimenetelmä, sillä ideointiriiheen osallistui juuri kuusi henkilöä. Ideointiriihitekniikan alussa annoin jokaiselle ideointiin osallistuvalla paperin, johon tuli kirjoittaa kolme erilaista ideaa siitä, mitä tekemistä kohderyhmälleni voisi keksiä karjalaisuusteeman mukaisesti. Kun kolme ideaa oli keksitty, siirrettiin paperit myötäpäivään seuraavalle henkilölle. Tämän jälkeen jokainen luki saadun paperin ideat ja jatkoi näiden ideoiden kehittämistä lisää, tai keksi taas kolme uutta ideaa. Sovelsin 6-3-5 -tekniikkaa sen verran, etten ottanut tehtävässä aikaa, vaan pyysin siirtämään paperit seuraavalle henkilölle siinä vaiheessa, kun kaikki olivat saaneet ideansa kirjoitettua. Lopuksi kävimme kaikki ideat läpi ja keskustelimme niistä yhdessä.

Ideointiriihen pitäminen oli erittäin hyödyllistä. Uusia ideoita (liite 4) syntyi runsaasti. Vaikka jokaista ideaa ei toteutettu tällä kertaa Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketissa, jäivät ideat toimeksiantajani käyttöön. Niitä voi jatkossa käyttää ja kehittää Parppeinvaaran Runokylässä.

Matkapaketti koostuu erilaisista tehtävämoduuleista. Näin ollen toimeksiantajan on helpompi räätälöidä paketti erilaisten ryhmien tarpeiden ja toiveiden mukaisesti. Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketti on toteutettavissa yhden oppaan voimin, eikä oppaan tarvitse osata soittaa kannelta. Tämän vuoksi matkapaketin

toteuttaminen ei ole sidottu vain muutamaan työntekijään. Tämä oli toimeksiantajani toive ja otin nämä asiat huomioon jo matkapaketin suunnitteluvaiheessa.

Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketti sisältää erilaisia tehtäviä, joita ryhmä suorittaa yhdessä. Opas ei siis ole yksin äänessä, vaan ryhmä pääsee myös itse toimimaan. Teemana on karjalaisuus ja se näkyy tuotteessa koko ajan. Kaikki tehtävämoduulit liittyvät siis karjalaiseen kulttuuriin ja historiaan jollakin tavalla. Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapakettiin sisältyvät seuraavat tehtävämoduulit: kyykkäturnausta, elämänpuu-tehtävä, vanhat runot nykyaikaan -tehtävä sekä käsityöpaja. Tämän pajan tehtäviin kuuluu kukkilintu-kuvion (kuva 3) kirjominen postikorttiin ja pitsisen tuohisormuksen tekeminen. Yritin tehdä tuotteista monipuolisia, jotka kiinnostaisivat sekä naisia että miehiä. Nimesin matkapaketin teeman mukaisesti.

Kuva 3. Kukkilintu-kuvio käsipaikassa (Anna-Kaisa Purmonen 2014).

Matkapaketin sisältöön on mahdollista lisätä myös Piirakkakoulu, mikäli ryhmä niin haluaa. Piirakkakoulu on Ravintola Parppeinpirtin tuotteistama palvelu, joka on testattu testiryhmällä jo aikaisemmin. Lisäksi tuotteen sisällöstä on tehty tuotekuvaus. Piirakkakouluun sisältyy 30–45 minuutin teoriaosuus, jossa ryhmälle kerrotaan lyhyesti karjalaisesta ruokakulttuurista sekä karjalanpiirakoiden leipomisesta. Teoriaosuuden jälkeen ryhmä pääsee itse leipomaan piirakoita leipojan opissa. Tämä osuus kestää noin 30–60 minuuttia ryhmän koosta riippuen. (Lappalainen 2014.)

Tein matkapaketin jokaisesta tehtävämoduulista tuotekortit (liite 1). Näiden tuotekorttien laadinnassa käytin apunani valmiita tuotekorttipohjia, joita muokkasin tähän tarkoitukseen sopiviksi. Testauspäivän jälkeen pystyin parantamaan tuo-

tekortteja vielä selkeämmiksi. Lisäksi laadin matkapaketista palvelubluuprint-kaavion (liite 2). Sen avulla matkapaketin kokonaisuus on mielestäni helpompi hahmottaa. Kokosin myös opastusmateriaalin (liite 3), jonka avulla matkapaketti on mahdollista toteuttaa.

Kirjoitin Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketista alustavan tuotekuvauksen (liite 5). Siitä käy ilmi matkapaketin teema sekä sisältö. Tuotekuvauksen laatimiseen toi oman haasteensa se, että matkapaketin sisältö on muokattavissa erilaisiksi kokonaisuuksiksi. Tämän vuoksi esimerkiksi tuotteen kestoa ei pystynyt määrittämään tuotekuvaukseen. Toimeksiantaja hinnoittelee tuotteen, jonka jälkeen tuotekuvausta on mahdollista täydentää ja muokata lopulliseen versioon.

7 Matkapaketin testaus ja opastusmateriaalin laatiminen

7.1 Testauspäivä

Matkapaketin suunnittelun jälkeen oli vuorossa tuotteistetun paketin testaus. Tämä tapahtui maanantaina 3.11.2014. Testiryhmänä toimi Karelia-ammattikorkeakoulun henkilökunnan seitsemän jäsentä. Testaukseen osallistui myös opiskelijakollegani ja työni oponoija Kati Kokkonen. Toimeksiantajani puolesta mukana olivat Ilomantsin Museosäätiön museonjohtaja Ulla Vartiainen ja amanuessi Maija Luostarinen. Hoidimme yhdessä Maijan kanssa testauspäivän järjestelyt sekä toimimme testauspäivän vetäjinä. Tein testauspäivään aikataulun (liite 6), joka toteutui melko hyvin suunniteltujen aikojen mukaisesti. Matkapaketin testauksen aikana tein myös omia havaintoja matkapaketista, sen toimivuudesta sekä asiakaslähtöisyydestä. Tarkkailin esimerkiksi tehtävärastien sujuvuutta ja asiakkaiden reaktioita. Huomasin heti alussa, että elämänpuu-tehtävän materiaalit olisi tullut esitellä ennen askartelun alkamista, ja materiaaleja olisi pitänyt miettiä tarkemmin. Monet tekemäni havainnot ja parannusehdotukset tulivatkin esille palautelomakkeissa.

Kokonaisuudessaan testauspäivä onnistui melko hyvin. Halusin testata juuri elämänpuu- ja vanhat runot nykyaikaan -tehtävät, sillä niiden hahmottaminen oli vaikeaa ilman testausta. Yllätyin jopa näiden tehtävien onnistumisesta ja sujuvuudesta. Ennen testausta ajattelin, että ne olisivat hankalia hahmottaa. Testiryhmä suoriutui kuitenkin tehtävistä loistavasti, ja kaikilla tuntui olevan mukavaa. Kyykkäturnaus ja käsityöpaja -tehtävämoduuleja ei testattu, sillä jokaisen moduulin testaaminen olisi vaatinut enemmän aikaa. Toimeksiantajan kannattaa testata myöhemmin myös nämä tehtävämoduulit.

7.2 Palautelomakkeiden käsittely

Tein testiryhmälle palautekyselyn, jonka he täyttivät testauksen jälkeen heti Parpeinvaaralla (liite 7). Saadun palautteen avulla pystyin vielä muokkaamaan tuotetta paremmaksi sekä poistamaan siitä epäolennaisia osia. Palautelomakepohjan laadinnassa käytin apuna Reetta-Mari Kellokosken opinnäytetyössä olevaa palautelomaketta (Kellokoski 2014, 48).

Testauspäivän lopuksi halusin kuulla testaajien ajatuksia ja mielipiteitä matkapaketista myös suullisesti. Keskustelun avulla esille nousi hyviä parannusehdotuksia, joita käytinkin hyödyksi lopullisten tehtävänantojen laadinnassa. Palautelomakkeet kävin läpi niin, että ensiksi kirjoitin kaikki saadut vastaukset auki sellaisenaan. Tämän jälkeen tein vastauksista yhteenvetoja sekä mietin, millä tavoin ilmenneet epäkohdat voisi korjata lopulliseen matkapakettiin.

7.3 Testausryhmältä saatu palaute

Testausryhmältä saadun palautteen mukaan testattava kahden tehtävämoduulin matkapaketti oli sisällöltään hyvä ja sopivan pituinen. Heidän mielestään sisällössä oli tuotu hausalla tavalla karjalaisuutta nykypäivään. Karjalaisuus, erilainen tekeminen ja ympäristö sopivat testattavien mukaan hyvin yhteen. Osan testattavien mielestä sisältö oli sopivan kepeä, mutta toisten mielestä se vaati paljon ajatustyötä. Peräkkäin vedettynä tehtävät tuntuivat jopa rankoilta.

Testaukseen sisällytetyt tehtävämoduulit olivat yhdessä tekemistä ja se koettiin hyväksi asiaksi. Monien testaaajien mielestä tehtävät vaativat paljon heittäytymistä, joten joillekin ryhmille se saattaa aiheuttaa ongelmia. Matkapaketin muunneltavuus ja tehtävien erilaisuus koettiin positiivisina asioina. Toisille asiakkaille käsityöt ovat mielekkäämpiä, ja toisilla taas kirjallinen ja suullinen tuottaminen onnistuu paremmin.

Matkapaketin sisältöön kaivattiin esimerkiksi jonkin tarinan tai runon kertomista niin, että ryhmäläiset sulkevat silmänsä, taustalla soi karjalaisuuteen liittyvää musiikkia ja sen päälle kerrotaan jokin tarina. Jos matkapaketin aloittaisi tällaisella rentoutumistuokiolla, se johdattaisi asiakkaat mukavalla tavalla aiheeseen. Mielestäni tällaisen tuokion pitäminen olisi mahdollista myös matkapaketin keskellä tai aivan lopuksi. Tällöin asiakkaat pääsisivät rauhoittumaan hetkeksi joko eri tehtävämoduulien välissä, tai ennen kotiin lähtöä.

Suurin osa testiryhmästä koki, että ohjeistus tehtäviin oli selkeä ja riittävä. Ohjeistuksen rinnalle kaivattiin lisää tietoa taustoista, esimerkiksi karjalaisuudesta. Tämän vuoksi alueeseen sekä karjalaisuuteen liittyvä opastus voisi mielestäni kuulua osaksi matkapakettia. Tehtävien ohjeistuksiin toivottiin myös tavoitteiden toistoa ja varmistusta siitä, että kaikki ryhmän jäsenet ovat ymmärtäneet tehtävänannon. Testipäivän jälkeen tein tarkemman ohjeistuksen jokaiselle tehtävämoduulille. Niistä käy ilmi, mitä taustatietoa opas ryhmälle kertoo ennen varsinaista tehtävänantoa. Taustatietoa sain toimeksiantajan edustajalta, Maija Luostariselta. Käytin apuna jo aikaisemmin opastukseen laadittua opastusmateriaalia.

Karjalaisuuden koettiin näkyvän matkapaketissa koko ajan. Tehtävien alussa kerrotut taustat niin käspaikoista kuin vanhoista kansan runoista korostivat teemaa vielä lisää. Parppeinvaaran miljöö huokuu karjalaisuutta, joten teema välityi jo heti matkapaketin alussa. Myös taustalla soiva kantelemusiikki sopi tunnelman luojaksi. Elämänpuu-tehtävässä käytetyt materiaalit saivat osan testiryhmäläisten mielestä olla enemmän karjalaisuustyyppisiä. Varsinaisen paketin toteutuksessa jokaisella työntekijällä tulee olla päällään feresi tai muu karjalai-

suutta huokuva asu. Myös oppaiden vaatetus lisää karjalaisuusteemaa ja on tärkeä osa kokonaisuutta.

Testiryhmä voisi suositella tällaista matkapakettia esimerkiksi erilaisille työyhteisöille, eläkeläisille, koululaisille, harrasteyhteisöille, TYHY-porukoille, yhdistyksille, sukujuhliin osallistuville ja perhejuhlien viettäjiille. Monen testaajan mielestä ryhmän tulee kuitenkin tuntea toisensa suhteellisen hyvin. Mielestäni se, että ryhmä tuntee toisensa jo etukäteen, helpottaa hieman tehtävien suorittamista, mutta tehtävien kautta ihmiset pääsevät myös hyvin tutustumaan toisiinsa. En siis koe, että ryhmän jäsenten on pakko tuntea toisensa erittäin hyvin.

Tein matkapaketin testauspäivään aikataulun (liite 6), joka oli mielestäni melko tiukka. Osa testaajista olisikin kaivannut tehtävämoduulien välille hieman aikaa jutusteluun, mutta monen testaajan mielestä aikataulutus olisi voinut olla vielä hieman tiiviimpi. Testauspäivä eteni lähestulkoon alkuperäisen aikataulun mukaisesti.

Elämänpuu-tehtävässä lähes jokainen ryhmä oli saanut oman elämänpuunsa askarrelltua loppuun alle 30 minuutissa. Kolmen elämänpuun esittelyssä aikaa meni vajaat 10 minuuttia. Vanhat runot nykyaikaan -tehtävän työskentelyssä aikaa käytettiin lähes tarkalleen 30 minuuttia. Runojen esittämiseen meni 10 minuuttia ja ryhmiä oli yhteensä kolme. Aikataulutus ja tehtävämoduulien kesto riippuu tietenkin ryhmän koosta. Mitä isompi ryhmä on kyseessä, sitä kauemmin tehtävien suoritus ja esittäminen kestää. Myös siirtymiset, wc-tauot ja vedenjuontitauot tulee matkapaketissa ottaa huomioon.

Testausryhmä ei osannut arvioida sitä, kuinka paljon olisivat valmiita maksamaan tällaisesta matkapaketista. Lopullista matkapakettia ja siihen kuuluvia tarjoiluja oli vaikea hahmottaa ja sen takia hinnoittelu ei ollut helppoa. Osan mielestä kahvin ja piirakan kera toteutettu kahden moduulin tehtäväpaketti voisi olla hinnaltaan 20 € / henkilö. Yhden testaajan mielestä 12 € / henkilö olisi hyvä hinta, mikäli paketin sisältöön kuuluisi syvempi opastus alueen kulttuurihistoriasta ja napakampi ohjeistus tehtäviin.

Huomasin jälkepäin, että palautelomakkeen hinta-arviokysymykseen olisi pitänyt tehdä selkeämpi kuvaus siitä, millaisesta paketista hintaa kysytään. Tällöin testaajien olisi ollut helpompi nähdä kokonaiskuva ja arvioida tuotteelle hinta. Opinnäytetyöni laajuuden vuoksi matkapaketin lopullinen hinnoittelu jää toimeksiantajan tehtäväksi.

Palaute elämänpuu-tehtävästä

Ensimmäinen testattava tehtävämoduuli oli elämänpuu-tehtävä. Tässä tehtävässä kerroimme aluksi lyhyesti käsipaikoista ja niihin kirjoituista kuvioista, kuten elämänpuusta. Tämän jälkeen ryhmän tehtävänä oli askartelemalla luoda oman työyhteisön elämänpuu. Testiryhmä antoi palautetta siitä, että mikäli työyhteisössä eivät ole kaikki asiat hyvin, voi esimerkiksi elämänpuu-tehtävä tuoda esille työyhteisön ja työhön liittyviä negatiivisia asioita. Tällöin TYHY-päivä ei ole rentouttava ja mukava. Myös henkilökohtaisen elämänpuun tekeminen voi viedä ajatukset elämässä tapahtuneisiin ikäviin muistoihin. Tämän vuoksi testausryhmä ehdottikin, että elämänpuu askarreltaisiin esimerkiksi tulevaisuuteen liittyvistä unelmista ja haaveista.

Kokonaisuudessa elämänpuu-tehtävä koettiin mielekkääksi. Käsillä tekeminen ja ideointi veivät ajatukset pois töistä. Myös se, että ryhmä pääsi analysoimaan, miksi käytti mitään materiaalia ja mitä halusi sillä kuvastaa koettiin mukavana asiana.

Sain palautetta myös elämänpuu-tehtävään käytettävistä materiaaleista. Testiryhmä olisi kaivannut sitä, että kaikki materiaalit esitellään ennen askartelua. Ne olisi oltava myös helposti ja näyttävästi esillä. Myös vaatteiden suojaus olisi tullut mieltä tarkemmin, sillä esimerkiksi sormivärit likaavat vaatteet helposti. Materiaalit tulee valita niin, että ne ovat teknisesti toimivia. Palautetta tuli esimerkiksi siitä, ettei liima ehtinyt kuivua testauksen aikana, sormivärit sotkivat ja paperi oli liian ohutta. Materiaaleihin kaivattiin lisäksi nappeja, helmiä ja tukevaa kartonkia.

Palautteiden ansiosta päätin vaihtaa elämänpuu-tehtävän ohjeistusta niin, että elämänpuu on mahdollista askarrella myös tulevaisuuteen liittyvistä haaveista ja

unelmista. Tällöin ryhmä saa itse valita, haluaako tehdä elämänpuun menneestä ajasta vai tulevaisuudesta. Työporukka voi halutessaan askarrella unelmien elämänpuun työpaikastaan ja siihen liittyvistä haaveista. Ryhmäläisillä on mahdollisuus tehdä myös oma henkilökohtainen elämänpuu. Mietin testauspäivän jälkeen myös tarkemmin tehtävässä käytettyjä materiaaleja. Lopulliset materiaallivalinnat näkyvät elämänpuu-tehtävämoduulin tuotekortissa.

Palaute vanhat runot nykyaikaan -tehtävästä

Toinen testattava tehtävämoduuli suoritettiin Luontopirtti Mesikässä. Tehtävän alussa toimeksiantajan edustaja kertoi lyhyesti eläinuskomuksista ja eläinmytologiasta. Tämän jälkeen jaoimme ryhmän pienempiin kolmen tai neljän hengen ryhmiin. Jokaiselle ryhmälle jaoimme pari runoa, joista he valitsivat mieleisemmän. Ryhmien tehtävänä oli muokata runo nykyversioksi, sekä lopuksi esittää uusi versio runosta kaikille. Alkureaktiot runotehtävästä olivat testiryhmäläisillä arveluttavat. Tehtävä tuntui monen mielestä aluksi haastavalta, mutta kun ryhmä ymmärsi tehtävän paremmin, oli sen tekeminen hauskaa. Osa testiryhmäläisistä olisi kaivannut tehtävään jotakin helpotusta. Rekvisiittoina voisi olla esimerkiksi eläinaiheisia käsinukkeja.

Vanhat runot nykyaikaan -tehtävän ohjeistusta olisi pitänyt tarkentaa hieman. Testiryhmäläiset kaipaivat tietoa esimerkiksi siitä, millä tavalla he muokkaavat runot nykyaikaan, miten he esittävät runot, sekä kuinka kauan esitys saa kestää. Myös johdatuksen teemaan tulisi olla hieman laajempi. Olisi hyvä, jos ryhmälle mainitaan heti alussa, ettei esiintyminen ole pakollista. Tällöin TYHY-päivästä ei tule ikävä niille, jotka eivät pidä esiintymisestä.

Jotkin runot koettiin vaikeiksi ymmärtää. Tämän vuoksi opas voisi alussa kertoa kunkin runon taustaa ja tarinaa, sekä selkeyttää jokaiselle, mitä juuri tässä runossa kerrotaan. Runotehtävä suoritettiin Luontopirtti Mesikässä. Jotta tehtävä voidaan jatkossa toteuttaa samoissa tiloissa, on taustalla kuuluva musiikki ja runojen lausunta saatava tehtävän ajaksi pois päältä. Tällä hetkellä musiikki on kytketty valoihin, joten testauksessa musiikkia ei saatu hiljennettyä. Lisäksi Mesikän tiloihin tulee saada lisää istumatilaa ja esimerkiksi alusia kirjoittamisen helpottamiseksi.

Vanhat runot nykyaikaan -tehtävästä saadun palautteen vuoksi tarkensin tehtävänantoa ja tein oppaalle tarkemman ohjeistuksen. Runoja en enää vaihtanut, niitä on yhteensä yhdeksän. Kaikki runot ovat Pohjois-Karjalan alueelta ja ne liittyvät eläimiin.

7.4 Opastusmateriaali

Matkapaketin testauksen sekä sen kautta saatujen palautteiden käsittelyn jälkeen, aloin tekemään tuotekorttien lisäksi tarkempaa opastusmateriaalia (liite 3). Tavoitteena oli, että opastusmateriaalin sekä tuotekorttien avulla kuka tahansa pystyisi toimimaan oppaana Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketissa. Tällöin paketin toteuttaminen ei olisi ainoastaan muutaman henkilön varassa. Tämän vuoksi ohjeiden tulee olla selkeät ja ymmärrettävät.

Opastusmateriaaliin sisältyy kunkin tehtävämoduulin aiheeseen liittyvä johdusteksti sekä ohjeet tehtävien suorittamiseen. Testauspäivänä saatujen kehitysideoiden ja palautteiden avulla muokkasin elämänpuu- sekä vanhat runot nykyaikaan -tehtävämoduuleja selkeämmiksi. Testauspäivän pitäminen oli siis erittäin tarpeellinen sekä hyödyllinen osa tuotteistamista.

Sain toimeksiantajan edustajalta, Maija Luostariselta, käyttöni jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa Parppeinvaaran Runokylän valmiit opastusmateriaalit. Hyödynsin niitä matkapaketin sisällössä. Esimerkiksi vanhat runot nykyaikaan -tehtävässä käytetty johdatus aiheeseen on otettu suoraan Luontopirtti Mesikän opastusmateriaalista.

Kyykkäturnauksen ohjeet ja säännöt on otettu Suomen Kyykkäliitto Ry:n nettisivuilta. Käsityöpajan tehtäviin kuuluu pitsisen tuohisormuksen tekeminen. Tällaisen tuohisormuksen ohjeen etsiminen tuotti aluksi vaikeuksia. Löysin ohjeen lopulta kirjasta Kaislakranssista heinähelmeen (Saarikoski 2004, 92). Ohje on otettu suoraan tästä kirjasta. Lähteet näistä kaikista käyttämästäni materiaaleista löytyvät opastusmateriaalin lähdeluettelosta.

8 Pohdinta

8.1 Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketin kehittäminen

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tuotteista karjalaisuusteeman mukainen matkapaketti Parppeinvaaran Runokylään. Tämä tavoite toteutui työn aikana. Museo-säätiö saa käyttöönsä tuotteistamani matkapaketin sekä sen sisältöön liittyvät materiaalit kokonaisuudessaan. He voivat muokata ja kehittää niitä halutessaan vielä lisää. Työn laajuuden vuoksi matkapaketin hinnoittelu, jatkokehitys ja markkinointi jäävät toimeksiantajan tehtäviksi.

Keskityin työssäni matkapaketin sisällön tuotteistamiseen, enkä tämän vuoksi huomionnut markkinointia koskevia asioita. Tekemäni palvelublueprint-kaavio ei huomio sitä, miten asiakkaat alun perin löytävät Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketin. Toimeksiantaja voi markkinoida matkapakettia esimerkiksi Parppeinvaaran Runokylän omilla kotisivuilla, Karelia Expertin VisitKarelia-nettisivuilla, sekä Pohjois-Karjalan alueen paikallislehdissä. Lisäksi markkinoinnissa kannattaa hyödyntää sosiaalista mediaa.

Matkapakettia on mahdollista kehittää lisää tulevaisuudessa. Työn lopputuotoksena syntynyt paketti on vain yksi esimerkki siitä, millaista tekemistä Parppeinvaaran Runokylän alueelle voi tuotteistaa. Tulevaisuudessa vastaavia matkapaketteja, tai ainakin tehtävämoduuleja, kannattaa tehdä lisää, hyödyntäen esimerkiksi ideointiriihen avulla saatuja ideoita (liite 4). Mielestäni näitä ideoita olisi hyödyllistä testata testiryhmällä ja sen avulla valita ideoista parhaimmat jatkokehitystä varten.

Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketti kannattaa kääntää tulevaisuudessa myös englannin kielelle. Tällöin tuotetta voi markkinoida laajemmalle joukolle, jolloin mahdollisten asiakasryhmien määrä kasvaa. Ulkomaalaiset ovat varmasti kiinnostuneita tämän tyylisestä paketista. Tuotteen kääntämisessä voi hyödyntää esimerkiksi opiskelijoita joko projektiopintojen tai opinnäytetöiden merkeissä.

Matkapaketista voi kehittää myös liikutettavan tuotteen, eli sellaisen, jota olisi mahdollisuus toteuttaa esimerkiksi Joensuussa. Tällöin ympäristö ei välttämättä ole niin sopiva ja teeman mukainen kuin Parppeinvaaralla, mutta matkapaketin sisällön kautta asiakkaat pääsisivät tutustumaan karjalaiseen kulttuuriin. Mahdollisuuksia matkapaketin toteuttamistapaan on monia.

Tehtävämoduuleja voi muokata helposti erilaisille ryhmille sopiviksi. Myös eläkeläiset olisivat mahdollisesti kiinnostuneita tällaisesta tuotteesta. Lapsille ja nuorille olisi mahdollista kehittää samantyyppinen matkapaketti, sillä osa tehtävistä on helppo toteuttaa myös heidän kanssaan.

8.2 Opinnäytetyöprosessi

Aloin etsimään opinnäytetyön aihetta syksyllä 2013. Halusin tehdä työn, joka kehittäisi kotikuntani, eli Ilomantsin, matkailutarjontaa jollakin tavalla. Tämän vuoksi otin yhteyttä Ilomantsin matkailualan toimijoihin, ja löysin mieleisen aiheen Ilomantsin Museosäätiöltä. Parppeinvaaran Runokylä on minulle entuudestaan tuttu paikka, sillä olen kotoisin Ilomantsista. Lisäksi olen työskennellyt vaaralla kesätyöntekijänä niin oppaana, kanteleensoittajana kuin tarjoilijanakin. Tämän vuoksi opinnäytetyön tekeminen juuri Parppeinvaaran Runokylään tuntui mielenkiintoiselta ja innostavalta.

Tapasimme toimeksiantajan edustan kanssa ensimmäisen kerran lokakuussa 2013. Tällöin mietimme opinnäytetyöni aihetta, sekä sen sisältöä ja tarpeita tarkemmin. Keväällä 2014 aloin miettimään, millaista tekemistä karjalaisuusteemaiseen matkapakettiin voisi toteuttaa. Elokuussa palautin harjoitusaineen, jonka kirjoitin karjalaisesta kulttuurista. Tämän jälkeen laajensin teoriaosuuttani, sekä perehdyin tarkemmin tuotteistamiseen. Syyskuussa kirjoitin suunnitelmaseminaariraporttia, ja lokakuun alussa pidin suunnitelmaseminaarin.

Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketin testauspäivä oli marraskuun alussa. Testauspäivän pitäminen oli oleellinen osa opinnäytetyötäni. Pääsin itse näkemään, kuinka suunnittelemani tehtävämoduulit toimivat käytännössä. Pyrin te-

kemään matkapaketin toimeksiantajan toiveet ja tarpeet huomioiden. Dokumentoin ja kirjoitin jokaisesta työvaiheesta, että toteutus olisi mahdollisimman luotettava.

Karjalaisuusteemaisen matkapaketin sisältöön on mahdollista keksiä hyvinkin erilaisia tehtäviä. Välillä omat ajatukset pyörivät vain samojen tehtävien parissa, joten oli hyvä idea suunnitella tekemistä isommalla joukolla. Ideointiriihen pitäminen oli siis erittäin tarpeellinen toimenpide matkapaketin sisällön kannalta.

Opinnäytetyön tekeminen oli kokonaisuudessaan erittäin antoisa ja opettavainen prosessi. Varsinkin tietämys tuotteistamisesta ja karjalaisesta kulttuurista on lisääntynyt huomattavasti. Opinnäytetyöprosessin aikana opin päätöksenteon ja stressinsietokykyä, toimintojen suunnittelua ja aikatauluttamista, sekä tiedonhankintataitoja.

Oli mukavaa tehdä työ omalle kotipaikkakunnalle ja entiseen kesätyöpaikkaan. Oman työkokemuksen hyödyntäminen opinnäytetyössä auttoi työn etenemisessä. Koska Parppeinvaaran alue oli jo entuudestaan tuttu, oli esimerkiksi tehtävämoduulien suunnittelemisen sekä tutustuminen karjalaiseen kulttuuriin hieman helpompaa.

Nyt kun olen suunnitellut matkapaketin toteuttamiskelpoiseksi, olen siihen tyytyväinen. Tottakai aina miettii, kuinka esimerkiksi tuotteen testauksen olisi voinut hoitaa paremmin, tai miten tehtävämoduuleista olisi saanut vieläkin monipuolisempia. Jään kuitenkin hyvillä mielin ja innolla odottamaan, herättääkö tuote asiakkaiden kiinnostuksen ja kuinka tuote toimii oikeassa palvelutilanteessa.

Lähteet

- Jetsu, A. 2009. Ideaa etsimässä. Tapahtumakonsepti Ilomantsin Parppeinvaaralle. Lahden ammattikorkeakoulu. Matkailun koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
<http://publications.theseus.fi/handle/10024/1839>. 16.9.2014.
- Harisalo, R. 2011. Luovuuden teknologia. Ideointimenetelmät organisaatioiden luovuuden vahvistajina. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Kannas, L., Eskola, K., Räsänen, P. & Mustajoki, P. 2006. Virtaa. Terveys ja tutkimus. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö KKEs. 2013. <http://www.kkes.fi/etusivu/>. 20.8.2014.
- Karjalan Liitto ry. 2014a. Karjalaiset tavat.
<http://www.karjalanliitto.fi/index.phtml?s=95>. 20.8.2014.
- Karjalan Liitto ry. 2014b. Karjala ja karjalaisuus.
<http://www.karjalanliitto.fi/index.phtml?s=11>. 20.8.2014.
- Karjalan Liitto ry. 2014c. Karjalan tunnukset.
<http://www.karjalanliitto.fi/index.phtml?s=40>. 20.8.2014.
- Karjalan Liitto ry. 2014d. Karjalainen ruoka.
<http://www.karjalanliitto.fi/index.phtml?s=93>. 20.8.2014.
- Karjalainen Nuorisoliitto ry. 2014a. Mikä on Karjala?
<http://www.karjalainennuorisoliitto.fi/karjalainen-kulttuuri/mika-on-karjala/>. 20.8.2014.
- Karjalainen Nuorisoliitto ry. 2014b. Karjalaisuus tänään.
<http://www.karjalainennuorisoliitto.fi/karjalainen-kulttuuri/mika-on-karjala/karjalaisuus-tanaan/>. 20.8.2014.
- Karjalainen Nuorisoliitto ry. 2014c. Karjalan symboleita.
<http://www.karjalainennuorisoliitto.fi/karjalainen-kulttuuri/mika-on-karjala/karjalan-symboleita/>. 20.8.2014.
- Karjalan Sivistysseura ry. 2014a. <http://www.karjalansivistysseura.fi/>. 20.8.2014.
- Karjalan Sivistysseura ry. 2014b. Musiikki.
<http://www.karjalansivistysseura.fi/kulttuuri/musiikki/>. 20.8.2014.
- Karjalan Sivistysseura ry. 2014c. Kulttuuri.
<http://www.karjalansivistysseura.fi/kulttuuri/>. 20.8.2014.
- Kellokoski, R-M. 2014. Runonlaulun jäljillä: Musiikkia ja musiikkipedagogiikkaa Parppeinvaaran runokylässä. Opinnäytetyö.
<https://www.theseus.fi/handle/10024/1620/browse?value=Kellokoski%2C+Reetta-Mari&type=author>. 16.9.2014.
- Kelly, M-B. 2010. Käspaikka – esihistoriallisen symboliperinnön kantaja. Teoksessa Säppi, L. & Oino, L. Käspaikka muistiliina. Helsinki: Maahenki Oy. 8–36.
- Kotler, P., Bowen, J. & Makens, J. 1999. Marketing for Hospitality and Tourism. Second edition. Upper Saddle River, NJ 07458: Prentice-Hall.
- Kuronen, V. & Lappalainen, H. 2007. Karjalaisessa ruokapöydässä. Joensuu: ProAgria Pohjois-Karjalan Maa- ja kotitalousnaiset.
- Lappalainen, H. 2014. Karelian Pasty School in Parppeinpirtti Restaurant. parppeinpirtti@elisanet.fi. 4.11.2014.
- Luostarinen, M. 2014. Museopedagoginen ohjelma. Ilomantsin Museosäätiö.

- Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti. 2010. Tuotekortti.
<http://matkailu.luc.fi/Tuotekehitys/Tyokaluja-/Tuotteistamiseen/Tuotekortti>. 16.10.2014.
- Parppeinvaaran Runokylä. 2014a. Ilomantsin museosäätiö.
<http://www.parppeinvaara.fi/fi/ilomantsin-museosäätiö>. 9.9.2014.
- Parppeinvaaran Runokylä. 2014b. <http://www.parppeinvaara.fi/fi/>. 9.9.2014.
- Parppeinvaaran Runokylä. 2014c. Runokylä.
<http://www.parppeinvaara.fi/fi/runokyla>. 9.9.2014.
- Parppeinvaaran Runokylä. 2014d. Kaikkien Pyhien tsasouna.
<http://www.parppeinvaara.fi/fi/runokyla/kaikkien-pyhien-tsasouna>. 17.11.2014.
- Parppeinvaaran Runokylä. 2014e. Palvelut ryhmille.
<http://www.parppeinvaara.fi/fi/palvelut>. 9.9.2014.
- Pietiläinen, T. 2013a. Karjalainen nainen ja mies. Teoksessa Jetsu, L. Juuret Karjalassa. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi. 29–91.
- Pietiläinen, T. 2013b. Lapsi karjalaisessa kuvastimessa. Teoksessa Jetsu, L. Juuret Karjalassa. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi. 171–247.
- Ranta, S–L. 2013. Arkista työtä ja yhteiseloa. Teoksessa Jetsu, L. Juuret Karjalassa. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi. 253–382.
- Rauhala, A. 2013. Sukuun ja suurperheeksi. Teoksessa Jetsu, L. Juuret Karjalassa. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi. 97–163.
- Rauramo, P. 2014. Työhyvinvoinnin kehittäminen. Työturvallisuuskeskus.
<http://www.tyoturva.fi/index.phtml?s=345>. 18.10.2014.
- Saarikoski, S. 2004. Kaislakraanssista heinähelmeen. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Sallinen-Gimpl, P. 2013. Karjalainen nainen. Helsinki: Unifada.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2014. Työhyvinvointi.
<http://www.stm.fi/tyoelama/tyohyvinvointi>. 11.11.2014.
- Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. 2013. SKVR-tietokanta.
<http://dbgw.finlit.fi/skvr/>. 21.10.2014.
- Säppi, L. & Oino, L. 2010. Käspaikka muistiliina. Helsinki: Maahenki Oy.
- Tonder, M. 2013. Ideasta kaupalliseksi palveluksi. Matkailupalveluiden tuotteistaminen. Vantaa: Restamark Oy.
- Työterveyslaitos. 2014a. Työhyvinvointi.
<http://www.ttl.fi/fi/tyohyvinvointi/Sivut/default.aspx>. 8.11.2014.
- Työterveyslaitos 2014b. Tykytoiminta.
<http://www.ttl.fi/fi/tyohyvinvointi/tykytoiminta/sivut/default.aspx>. 8.11.2014.
- Työturvallisuuskeskus 2014. Työyhteisön ilmapiiri.
<http://www.ttk.fi/index.phtml?s=133>. 24.11.2014.
- Valtiovarainministeriö. 2014. Työpaikkaterveydenhuolto.
https://www.vm.fi/vm/fi/12_Valtio_tyonantajana/05_Virka_ja_tyoehdot/13_tyopaikkaterveydenhuolto/index.jsp. 11.11.2014.
- Verhelä, P. & Lackman, P. 2003. Matkailun ohjelmapalvelut. Matkailuelämyksen tuottaminen ja toteuttaminen. Porvoo: WSOY.
- Ylikoski, T. 2000. Unohtuiko asiakas? Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

TUOTEKORTIT

Tuottaja:	Ilomantsin Museosäätiö
Tuote:	KYYKKÄTURNAUS
Kesto:	60 min + valmistelut & pelin raivaus 45 min
Kohde:	Ilomantsin Parppeinvaaran hiekkakenttä
Toteutusajankohta:	1.5 - 30.9.
Min hlö määrä:	2
Max hlö määrä:	8
Varaukset:	parppeinvaara@ilomantsi.fi, 050-3758787
Ohjeet:	<p>Pelikenttä: Kenttä koostuu kahdesta neliöstä ja niiden välisestä alueesta. Oman joukkueen heittoneliö on vastakkaisen joukkueen pelineliö. Neliö on kooltaan 5 x 5 metriä ja neliöiden välinen matka on 10 metriä.</p> <p>Valmistelut: Aseta kyykät kummankin neliön eturajalle riviin. Joukkuepelissä 20 paria 10 cm sivurajasta ja henkilökohtaisessa pelissä 10 paria alkaen 125 cm sivurajasta. Pienellä kentällä 25 cm sivurajasta.</p> <p>Heittomatkat: Naiset suorittavat aloitusheiton pelineliöstä 10 m:n päästä ja jatkon 8 m:n päästä. Miehet suorittavat avausheiton pelineliöstä 15 m:n päästä ja jatkon 10 m:n päästä. Jatko-osalle voi siirtyä vasta sitten, kun avauksessa vähintään yksi kyykkä menee pelineliön ulkopuolelle.</p>
Pelin kulku:	<p>Kyykkää voi pelata nelihenkinen joukkuein, parikilpailuna tai henkilökohtaisena kilpailuna. Joukkue- ja paripelissä kullakin pelaajalla on käytettävissään kaksi mailaa lyöntivuorossaan. Henkilökohtaisessa pelissä mailoja on käytettävissä neljä/lyöntivuoro.</p> <p>Kukin pelaaja astuu vuorollaan heittoneliöön ja yrittää mailaa heittämällä lyödä kyykät pois pelineliöstä. Uloslyödyistä kyykistä ja käyttämättä jääneistä mailoista saa plus-pisteitä; neliöön tai neliöiden väliin jääneet kyykät antavat miinus-pisteitä.</p> <p>Pelipuolisko päättyy, kunnes jompikumpi joukkue tai pari tyhjentää pelineliönsä kyykistä. Vastustajalla on mahdollisuus lyödä sama mailamäärä/pelipuolisko. Tämän jälkeen vaihdetaan pelipuoliskoja ja pelataan toinen puoli kuten edellä.</p> <p>Joukkueiden keskinäinen paremmuus selviää pelipisteiden erotuksella. Pelin voitosta saa voittaja kaksi pistettä, tasapelistä tulee molemmille yksi piste ja häviöstä nolla pistettä. Henkilökohtaisessa pelissä on käytettävissä 20 mailaa/pelipuolisko. Pelaaja lyö neljä mailaa, jonka jälkeen pelivuoro siirtyy vastapelaajalle ja neljän mailan jälkeen taas takaisin. Pelaajan tulos on käyttämättä jääneiden mailojen määrä (1 piste/maila). Kun kenttä tyhjenee kyykistä, vaihdetaan pelipuoliskoja ja pelataan toinen puoli kuten edellä. Pelaajan lopputulos on molempien puoliskojen yhteenlaskettu tulos.</p>

TUOTEKORTIT

Tuottaja:	Ilomantsin Museosäätiö
Tuote:	ELÄMÄNPUU
Kesto:	60 min (johdatus tehtävään 10 min, luonnon materiaalien keräys 10 min, askartelu 30 min, elämänpuiden esittely 10 min)
Kohde:	Runonlaulajan Pirtti
Toteutusajankohta:	1.5 - 30.9.
Min hlö määrä:	
Max hlö määrä:	
Varaukset:	parppeinvaara@ilomantsi.fi, 050-3758787
Tarvikkeet:	luonnonmateriaalit, vahvaa kartonkia, paperia, pahvia, värikyniä, tusseja, teippiä, liimaa, saksia, helmiä, nappeja, nauhoja, lankoja
Tehtävänanto:	<p>Elämänpuu on kuvastanut erilaisille ihmisille erilaisia asioita. Esimerkiksi altalaisille samaaneille koivu symboloi maailmanpuuta, mutta Skandinaviassa elämänpuu oli saarni Yggdrasil, eli tiedon puu, jumalattaren selkäranka tai kultaketju. Monelle tuttu elämänpuu on kuitenkin Raamatusta löytyvä hyvän ja pahan tiedon puu. (Säppi & Oino, 2010.)</p> <p>Moniin karjalaisiin käspaikkoihin on kuvattu jumalatar kannattelemaan puuta. Jumalatar symboloi näissä käspaikoissa matkaa taivaallisten jumalolentojen tai henkimaailman valtakuntaan. Elämänpuu, jossa juuret ovat maassa mutta ylimmät oksat taivaissa kuvastaa taivaan ja maan yhdistämistä. Jumalattaren hahmo merkitsee tätä samaa, sillä jalat ovat tiukasti maassa ja käsivarret sekä pää ojentuvat kohti taivasta. Sekä elämänpuu että jumalatar yhdistävät eri maailmat. (Säppi & Oino, 2010.)</p> <p>Tehtävänä on koota pienissä ryhmissä tai yksin elämänpuu. Jokainen voi valita, haluaako tehdä elämän puun omasta elämästä tai tulevaisuuden haaveista ja unelmista. Ryhmä voi myös tehdä yhdessä oman työyhteisön elämänpuun tai esimerkiksi askarrella puun oman työyhteisön tulevaisuuden haaveista.</p> <p>Ennen tehtävää ryhmä kerää Parppeinvaaran Runokylän piha-alueelta luonnonmateriaaleja, joita ryhmä hyödyntää tehtävässä. Lisäksi ryhmällä on käytössään muita askartelutarvikkeita. Tärkeintä on, että ryhmä miettii, mitä asioita haluaa elämänpuuhun merkitä ja millä tavoin asian voisi kuvastaa elämänpuussa. Lopuksi kukin ryhmä esittelee oman elämänpuunsa ja kertoo, mitä mikäkin asia kuvastaa.</p> <p>Aikaa elämänpuun askarteluun on varattava 30 minuuttia. Elämänpuiden esittelemisiin menee ryhmän koosta riippuen noin 10-15 minuuttia.</p>

TUOTEKORTIT

Tuottaja:	Ilomantsin Museosäätiö
Tuote:	VANHAT RUNOT NYKYAIKAAN -TEHTÄVÄ
Kesto:	noin 60 min (Alustus tehtävään 10 min, runojen muokkaaminen ryhmissä 30-40 min, nykyaikaisten runojen esitys noin 10-20 min)
Kohde:	Luontopirtti Mesikkä
Toteutusajankohta:	1.5 - 30.9.
Min hlö määrä:	
Max hlö määrä:	
Varaukset:	parppeinvaara@ilomantsi.fi, 050-3758787
Tarvikkeet:	vanhat eläinaiheiset kansanrunot, kyniä, paperia, kirjoituslustoja + mahdollista rekvisiittaa, kuten eläinaiheisia käsinukkeja
Tehtävänanto:	<p>Tehtävän alussa opas kertoo Luontopirtti Mesikästä ja siellä olevasta eläinkokoelmasta. Tämän lisäksi opas johdattaa ryhmän tehtävään kertomalla vanhoista eläinaiheisista loitsuista ja runoista, eläinuskoksista sekä vanhoista uskonnollisista rituaaleista.</p> <p>Tehtävänä on muokata vanhat runot nykyaikaan. Ryhmä jaetaan pienempiin ryhmiin. Kukin ryhmä saa pari eläinaiheista vanhaa kansanrunoa. Kunkin ryhmän tulee valita runoista yksi, jonka he muokkaavat nykyaikaan sopivaksi. Ryhmä saa itse päättää, millä tavoin he haluavat runon esittää, esimerkiksi tanssien, näytellen, räpäten tai laulaen. Lopuksi kukin ryhmä esittää oman nykyaikaisen versionsa runosta muille ryhmille.</p> <p>Kenelläkään ryhmän jäsenellä ei ole esiintymispakkoa, mutta toivomus on, että mahdollisimman moni osallistuu nykyaikaisen runon esittämiseen. Runon esitys saa kestää maksimissaan 5 minuuttia.</p>

TUOTEKORTIT

Tuottaja:	Ilomantsin Museosäätiö
Tuote:	KÄSITYÖPAJA
Kesto:	30-45 min
Kohde:	Runonlaulajan Pirtti
Toteutusajankohta:	1.5 - 30.9.
Min hlö määrä:	
Max hlö määrä:	
Varaukset:	parppeinvaara@ilomantsi.fi, 050-3758787
Tarvikkeet:	pellavakangasta, kartonkia, punaista lankaa, sakset, neuloja, tuolta, sakset, viivotin, kyniä + muita askartelutarvikkeita
Tehtävänanto:	<p>Käsityöllä oli suuri merkitys karjalaisessa kasvatuksessa ja kädentaitoja opeteltiin jo hyvin nuoresta lähtien. Käsityötaito oli tärkeää, sillä tytön oli opittava sellaiset käsityötaidot, että hän selviäisi perheen vaatteiden ja tekstiilien valmistuksesta ja huollosta. Hyvät käsityötaidot olivat myös tarpeellinen aikuisuuden mitta. (Sallinen-Gimpl 2013, 142.) Aikoinaan oli tärkeää valmistaa kaikki tavarat itse. Jo vuosituhansia kotitaloudet ovat käyttäneet jalkineiden sekä astioiden raaka-aineena tuolta. (Toivonen 2003, 8.) Koivu onkin pohjoismaisista puulajeista peripohjoisimaisin ja Suomessa sen levinneisyysalue ulottuu läpi koko Suomen, etelärannikolta Lapin tuntureille asti. Omavaraistalouden aikaan koivu oli kaikista monikäyttöisin puu.</p> <p>Käsityöpajassa jokainen ryhmän jäsen saa valita, haluaako tehdä kauniin postikortin, johon kirjoittaa kukkilinnun kuvan vai haluaako punoittaa tuohisormuksen. Opas ohjeistaa kummankin tehtävän. Tehtävän alussa opas kertoo enemmän käspaikoista ja niiden kirjoittamisesta sekä tuohitöiden historiasta ja valmistuksesta.</p> <p>Postikortti: Kauniin kukkilintu-postikortin tekeminen aloitetaan kirjoittamalla punaisella langalla kukkilintu-kuvio pellavakangalle. Kirjoittamisen jälkeen tämä kangas liimataan pahvin päälle. Jokainen voi itse valita, haluaako tehdä yksiosaisen vai kaksiosaisen postikortin. (HUOM: Pellavakangalle on mahdollista kirjoittaa myös muita kuvioita. Mikäli ryhmä varaa esimerkiksi jonkin juhlan, kuten pääsiäisen tai joulun, lähettyvillä matkapaketin, voi kuvio liittyä kyseiseen juhlaan).</p> <p>Pitsimäisen tuohisormuksen ohjeistus löytyy Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketin opastusmateriaalista.</p>

PALVELUBLUEPRINT

Toimintaympäristö	Puhelin/Internet					Parpeinvaaran Runokylä		Hiekkakenttä		Piha-alue		Runonlaulajapirtti	
Asiakkaan polku	Asiakas varaa matkapaketin					Asiakas saapuu Ilomantsin Parpeinvaaralle, tarvittaessa wc-tauko	Siirtyminen hiekkakentälle	Tehtävä 1: Kyykkäturnausta	Kyykän pelausta	Luonnonmateriaalien keräys	Siirtyminen Runonlaulajapirttiin	Wc-tauko	
Palvelukontakti	Museosäätiö vastaanottaa varauksen ja lähettää asiakkaalle varausvahvistuksen, tiedustelee mahdolliset ryhmän erityistarpeet (ruoka-aineallergiat) sekä toivottaa heidät tervetulleiksi					Opas vastaanottaa ryhmän ja toivottaa heidät tervetulleiksi. Opas kertoo lyhyesti päivän kulusta ja näyttää tarvittaessa, mistä wc:t löytyvät (5min)	Opas johdattaa ryhmän hiekkakentälle (5 min)	Opas kertoo kyykkäpelistä ja ohjeistaa ryhmän pelin säännöistä (10 min)	Opas laskee pelin pisteitä ja neuvoo asiakkaita (40 min)	Opas pyytää asiakkaita keräämään luonnonmateriaaleja pihan ympäristöstä (10 min)	Opas johdattaa ryhmän Runonlaulajapirttiin (5min)	Opas näyttää wc:t (10min)	
ASIAKKAALLE NÄKYVÄ TASO													
ASIAKKAALLE NÄKYMÄTÖN TASO													
Tuotanto	Matkapaketin saatavuuden tarkistus, varausmerkintä varauskirjaan	Opas tarkastaa materiaalien kunnon ja riittävyyden	Opas saapuu Parpeinvaaran Runokylään	Ravintola Parpeinpirtti valmistelee ruokailua									
Tukitoiminto	Resurssien hallinta, varaus Ravintola Parpeinpirtille (mikäli ruokailu tai piirakkakoulu)	Kauppa, puuttuvien materiaalien ostos	Valojen sytytys Runonlaulajapirttiin ja Luontopirtti Mesikkään, materiaalien asettaminen paikoilleen	Kyykkien asettelu hiekkakentälle ja pelirajojen teko	Pukeutuminen feresiin								
Aika	viikko	päivä		-60	-40	-20	0	10	20	60	70	75	85

				Ravintola Parpeinpirtti		Luontopirtti Mesikkä					Runonlaulajanpirtti			Piha-alue		Internet
Tehtävä 2: Elämänpuu	Elämänpuun askartelua	Valmiiden elämänpuiden esittely	Siirtyminen Ravintola Parpeinpirtille	Ruokailu	Siirtyminen Luontopirtti Mesikkään	Tehtävä 3. Vanhat runot nykyaikaan	Tehtävän suunnittelua	Runojen esitys	Tauko: mahdollisuus kierrellä ulkoalueella ja käydä wc:ssä	Siirtyminen Runonlaulajanpirttiin	Tehtävä 4. Askartelupaja	Askartelua	Päivän läpikäyntiä, suullisesti palautetta, keskustelua	Ryhmä siirtyy busseihin/autoille ja lähtee kotimatalle		Sähköpostin vastaanotto ja siihen vastaaminen
Opas ohjeistaa Elämänpuu - tehtävän (15min)	Askartelun seuraaminen, tarvittaessa auttaminen (30min)	Esitysten kuunteleminen ja palaute (15 min)	Opas johdattaa ryhmän Ravintola Parpeinpirtille (5min)	(60min)	Opas johdattaa ryhmän Luontopirtti Mesikkään (5min)	Opas ohjeistaa vanhat runot nykyaikaan - tehtävän ja jakaa kullekin ryhmälle runot (15min)	Työskentelyn seuraaminen, tarvittaessa auttaminen (30min)	Esitysten kuunteleminen ja palaute (20min)	(10 min)	Opas johdattaa ryhmän Runonlaulajanpirttiin (5min)	Opas ohjeistaa askartelupajan tehtävät (kukkilintu - postikortti ja tuohisorumus) (10min)	Opas neuvoo asiakkaita (40min)	Opas pyytää palautetta päivän onnistumisesta ja kiittää ryhmää päivästä. Opas myös toivottaa asiakkaat lämpimästi tervetulleiksi uudestaan (15min)	Opas vilkuttaa ryhmälle ulkona niin kauan, ennen kuin ryhmän bussia/autoa ei enää näy (5min)	(30min)	Opas ottaa ryhmään yhteyttä sähköpostitse. Opas kiittää ryhmää, jälkimarkkinoi Parpeinvaaran Runokylän palveluita ja toivottaa heidät uudestaan tervetulleiksi.
				Ravintola Parpeinpirtin henkilökunta huolehtii ruokailun sujuvuudesta												Opas raivaa hiekkakentältä kyykät pois ja materiaalit Runonlaulajanpirtiltä ja Luontopirtti Mesikkästä. Opas tarkastaa että sisätilat ovat siistit, sammuttaa valot ja lukitsee ovet.
100	130	145	150	210	215	230	260	300	310	315	325	365	380	385	415	viikon päästä

KARJALAIKUUS ENNEN JA NYT -MATKAPAKETIN OPASTUSMATERIAALI

Esivalmistelut

Hiekkakenttä:

- varmista, että hiekkakentällä on selkeästi näkyvillä kyykkäpelin rajaviivat
- aseta kyykät kummankin neliön eturajalle riviin: joukkuepelissä 20 paria 10 cm sivurajasta ja henkilökohtaisessa pelissä 10 paria alkaen 125 cm sivurajasta. Pienellä kentällä 25 cm sivurajasta.

Runonlaulajan Pirtti:

- tarkasta hyvissä ajoin ennen sovittua matkapaketin toteuttamispäivää, että elämänpuu-askartelupajaan sekä käsityöpajaan on riittävästi materiaaleja
- levitä materiaalit pöydälle siistiin järjestykseen, että asiakkaat löytävät materiaalit helposti

Luontopirtti Mesikkä

- vie Luontopirtti Mesikän pöydälle valmiiksi eläinaiheiset runot, paperia ja kyniä sekä kirjoituslustoja

KYYKKÄTURNAUS

Toivota ryhmä tervetulleeksi Parppeinvaaran Runokylään. Esittele itsesi ja kerro lyhyesti vaaran historiasta sekä toiminnasta tällä hetkellä. Mikäli ulkona on huono keli, voi nämä asiat kertoa ensiksi Runonlaulajan Pirtissä.

Kerro ryhmälle, että kyykkäpeli on vanha karjalainen heittopeli. Selvitä pelin kulku ja säännöt. Opas toimii pelin aikana pisteiden laskijana. Kyykkäturnaus kestää noin 60 minuuttia ja pelin valmistelut ja raivaus yhteensä noin 45 minuuttia. (Kesto arvioitu.) Pelin ohjeet on otettu Suomen Kyykkäliitto ry:n sivuilta.

Pelikenttä: Kenttä koostuu kahdesta neliöstä ja niiden välisestä alueesta. Oman joukkueen heittoneliö on vastakkaisen joukkueen pelineliö. Neliö on kooltaan 5 x 5 metriä ja neliöiden välinen matka on 10 metriä.

Heittomatkat: Naiset suorittavat aloitusheiton pelineliöstä 10 m:n päästä ja jatkon 8 m:n päästä. Miehet suorittavat avausheiton pelineliöstä 15 m:n päästä ja jatkon 10 m:n päästä. Jatko-osalle voi siirtyä vasta sitten, kun avauksessa vähintään yksi kyykkä menee pelineliön ulkopuolelle.

Pelin kulku: Kyykkää voi pelata nelihenkisin joukkuein, parikilpailuna tai henkilökohtaisena kilpailuna. Joukkue- ja paripelissä kullakin pelaajalla on käytettävissä kaksi mailaa lyöntivuorossaan. Henkilökohtaisessa pelissä mailoja on käytettävissä neljä/lyöntivuoro.

Kukin pelaaja astuu vuorollaan heittoneliöön ja yrittää mailaa heittämällä lyödä kyykät pois pelineliöstä. Uloslyödyistä kyykistä ja käyttämättä jääneistä mailoista saa plus-pisteitä; neliöön tai neliöiden väliin jääneet kyykät antavat miinus-pisteitä.

Pelipuolisko päättyy, kunnes jompikumpi joukkue tai pari tyhjentää pelineliönsä kyykistä. Vastustajalla on mahdollisuus lyödä sama mailamäärä/pelipuolisko. Tämän jälkeen vaihdetaan pelipuoliskoja ja pelataan toinen puoli kuten edellä.

Joukkueiden keskinäinen paremmuus selviää pelipisteiden erotuksella. Pelin voitosta saa voittaja kaksi pistettä, tasapelistä tulee molemmille yksi piste ja häviöstä nolla pistettä. Henkilökohtaisessa pelissä on käytettävissä 20 mailaa/pelipuolisko. Pelaaja lyö neljä mailaa, jonka jälkeen pelivuoro siirtyy vastapelaajalle ja neljän mailan jälkeen taas takaisin. Pelaajan tulos on käyttämättä jääneiden mailojen määrä (1 piste/maila). Kun kenttä tyhjenee kyykistä, vaihdetaan pelipuoliskoja ja pelataan toinen puoli kuten edellä. Pelaajan lopputulos on molempien puoliskojen yhteenlaskettu tulos.

(Suomen Kyykkäliitto 2013.)

ELÄMÄNPUU-TEHTÄVÄ

Elämänpuu-tehtävä suoritetaan Runonlaulajan Pirtissä. Tehtävä kestää ryhmän koosta riippuen noin 60 minuuttia. Ennen tehtävänantoa ryhmä kerää piha-alueelta erilaisia luonnonmateriaaleja. Tämän jälkeen johdattele ryhmä elämänpuu-tehtävään lukemalla seuraava runo, sekä kertomalla tarkemmin elämänpuu-myytistä.

Nousi siitä Väinämöinen jalan kahen kankahalle
saarehen selällisehen, mantereheh puuttomahan.

Viipyi siitä vuotta monta, aina eellehen eleli
saaressa sanattomassa, manteressa puuttomassa.

Arvelee, ajattelevi, pitkin päätänsä pitävi:
kenpä maita kylvämähän, toukoja tihittämähän?

Pellervoinen, pellon poika, Sampsa poika pikkarainen,
sep' on maita kylvämähän, toukoja tihittämähän!

Kylvi maita kyyhätteli, kylvi maita, kylvi soita,
kylvi auhtoja ahoja, panettavi paasikoita.

Mäet kylvi männiköiksi, kummut kylvi kuusikoiksi,
kankahat kanervikoiksi, notkot nuoriksi vesoiksi.

Noromaille koivut kylvi, lepät maille leyhke'ille,
tuomet kylvi tuorehille, raiat maille raikkahille,
pihlajat pyhille maille, pajut maille paisuville,
katajat karuille maille, tammet virran vieremille.

Läksi puut ylenemähän, vesat nuoret nousemahan.
Kasvoi kuuset kukkalatvat, lautui lakkapäät petäjät.
Nousi koivupuut noroilla, lepät mailla leyhke'illä,
tuomet mailla tuorehilla, katajat karuilla mailla,
katajahan kaunis marja, tuomehen hyvä he'elmä.

Vaka vanha Väinämöinen kävi tuota katsomahan
Sampsan siemenen aloa, Pellervoisen kylvämiä.
Näki puut ylenneheksi, vesat nuoret nousneheksi;
yks' on tammi taimimatta, juurtumatta puu Jumalan.

Heitti herjan valloillensa, olevillen onnillensa;
vuotti vielä yötä kolme, saman verran päiviäki.

Kävi siitä katsomahan viikon päästä viimeistäki:
ei ole tammi kasvanunna, juurtununna puu Jumalan.

(Kalevala 2004, 26–27.)

Tämä Kalevalan toisen runon katkelma johdatteli meidät seuraavan tehtävään liittyvän teeman, eli elämänpuun, pariin. Kalevalassa Väinämöinen lähettää Sampsa Pellervoisen kylvämään kasveja ja puita. Aluksi Tammi ei suostu kasvamaan, vaikka Väinämöinen yrittää jopa loitsia sitä. Lopulta Tammi alkaa kasvaa ja kasvaakin niin suureksi, että peittää jopa auringon ja kuun. Tämän jälkeen Väinämöinen haluaa, että joku kaataa tammen, että aurinko pääsee taas paistamaan. Vaaksan mittainen mies kaataa lopulta ison tammen. (Savolainen 2006, 37–38.)

Elämänpuu on kuvastanut erilaisille ihmisille erilaisia asioita. Esimerkiksi altalaisille samaaneille koivu symboloi maailmanpuuta, mutta Skandinaviassa elämänpuu oli saarni Yggdrasil, eli tiedon puu, jumalattaren selkäranka tai kultaketju. Monelle tuttu elämänpuu on kuitenkin Raamatusta löytyvä hyvän ja pahan tiedon puu. (Säppi & Oino, 2010.)

Moniin karjalaisiin käspaikkoihin on kuvattu jumalatar kannattelemaan puuta. Jumalatar symboloi näissä käspaikoissa matkaa taivaallisten jumalolentojen tai henkimaailman valtakuntaan. Elämänpuu, jossa juuret ovat maassa mutta ylimmät oksat taivaissa kuvastaa taivaan ja maan yhdistämistä. Jumalattaren hahmo merkitsee tätä samaa, sillä jalat ovat tiukasti maassa ja käsivarret sekä pää ojentuvat kohti taivasta. Sekä elämänpuu että jumalatar yhdistävät eri maailmat. (Säppi & Oino, 2010.)

Tämä seuraava tehtävä liittyykin elämänpuuhun. Tehtävänä on koota pienissä ryhmissä tai yksin elämänpuu. Jokainen voi valita, haluaako tehdä elämänpuun omasta elämästä tai omista tulevaisuuden haaveista ja unelmista. Voitte myös tehdä yhdessä oman työyhteisönne elämänpuun tai esimerkiksi askarrella puun oman työyhteisönne tulevaisuuden haaveista. Keräsitte jo aikaisemmin luonnonmateriaaleja piha-alueelta. Tässä tehtävässä voitte hyödyntää niitä. Lisäksi pöydältä löytyy muita askartelutarvikkeita. Kaikki näistä ovat teidän käytettävissä. Tärkeää on miettiä, mitä asioita haluatte elämänpuuhun merkitä ja millä tavoin asian kuvaatte tässä elämänpuussa. Lopuksi kukin ryhmä esittelee oman elämänpuunsa ja kertoo, mitä mikäkin asia kuvastaa.

Kuvia Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketin testauspäivänä syntyneistä elämänpuista:

(Kuvat: Anna-Kaisa Purmonen)

VANHAT RUNOT NYKYAIKAAN -TEHTÄVÄ

Tehtävä kestää ryhmän koosta riippuen noin 60 minuuttia. (Alustus tehtävään 10 min, runojen muokkaaminen ryhmissä 30–40 min, nykyaikaisten runojen esitys noin 10–20 min.) Aloita tehtävä kertomalla ensiksi Luontopirtti Mesikästä sekä eläimiin liittyvistä uskomuksista. Tehtävään johdettava tieto on otettu suoraan valmiista Ilomantsin Museosäätiön opastusmateriaalista.

Olemme nyt Luontopirtti Mesikässä ja täällä on esillä Heimo Rautavan eläinkoelma. Tämä kokoelma sisältää kokonaisuudessaan 558 täytettyä eläintä, jotka esiintyvät Suomessa luonnonvaraisina aina Suomenlahdelta Lapin perukoille asti. Kokoelma on syntynyt vähitellen paikallisen Rautavan perheen harrastuksena.

Karjalaisessa perinteessä, etenkin vanhamittaisissa runoissa, voidaan vielä tavoittaa luonnossa eläneiden ihmisten suhde haltioihin ja tuonpuoleiseen maailmaan. Kun luku- ja kirjoitustaito olivat harvinaisia, siirtyivät tieto, sankaritarut, parannuskeinot ja varoittavat esimerkit sukupolvelta toiselle suullisena perimätietona.

Suomalaiseen muinaisuskoon kuuluivat keskeisesti vainajien palvonta ja haltiauskko sekä yliluonnollisia kykyjä hallitsevat tietäjät. Muinaisuskolla tarkoitetaan esikristillisen ajan uskonnollisia tapoja ja uskomuksia. Monet muinaisuskosta periytyvät tavat muovautuivat sittemmin osaksi kristillistä kulttuuria. Itä-Suomessa ortodoksinen uskonto suhtautui myönteisemmin vanhoihin perinteisiin.

Koska ihmiset olivat riippuvaisia luonnon antimista, uskonnolliset rituaalit liittyivät arkielämän tasapainon säilyttämiseen. Keskeinen hahmo oli šamaani, joka pystyi hankkimaan tietoja tuonpuoleisesta maailmasta. Šamaani ylläpiti järjestystä niin, että yhteiselo luonnonvoimien ja henkimaailman kanssa sujui kaikilta suopeasti. Maanviljelyn leviämisen myötä šamaanien tilalle alkoi tulla erilaisia tietäjiä, jotka hallitsivat luontoa ja turvasivat sen kiertokulkua. Käytössään heillä

oli erityyppisiä juhlamenoja tai loitsuja. Tietäjät pitivät muun muassa pedot pois-
sa laiturilta ja takasivat näin ravinnon saamisen. Lukuiset jumalat suojelivat
jokapäiväisen elämän ja selviämisen kannalta tärkeitä asioita: hedelmällisyyttä,
metsästystä ja muita elinkeinoja. Erilaiset haltijat ja henget vartioivat ihmisten
toimia niin kotona kuin metsissäkin. Jos halusi pitää haltijan suojeleena, ihmisen
oli annettava sille vastalahjana uhri. Uhri saattoi olla esimerkiksi osa saaliista.

Kalevala on länsimaisista eepoksista ainoa, joka sisältää loitsurunoutta. Monet
sen loitsuista liittyvät eläimiin. Eläimillä ja eläinmagialla onkin keskeinen osuus
Kalevalan monipolvisen tarinan kuljettamisessa. Hyvin usein eläimet ovat loih-
dittuja välikappaleita tai vastuksia. Ne ovat samalla tavalla myyttisiä kuin antiikin
mytologioissa.

Eläimistä hirveä ja karhua kunnioitettiin suuresti. Niihin liittyvän uskomus- ja
esineaineiston perusteella on ajateltu, että osa kivikautisen Suomen ihmisistä
palvoi esi-isänään karhua, osa puolestaan hirveä. Molempia eläinlajien ympäril-
le kasvoi myyttisten kertomusten verkko ja niiden kunniaksi järjestettiin juhlia.
Toisin kuin karhua sutta ei ole kunnioitettu ja palvottu. Kansanperinteessämme
susi myös esiintyy kielteisenä ja pelkoa aiheuttavana hahmona.

Hyväksi metsästäjäksi kasvettiin luontoa ymmärtäen. Suomalaisessa kansan-
runoudessa nuorukainen onnistuu pyynnissään vasta muutaman yrityksen jäl-
keen saaliistaan uhoamatta. Tämän on ajateltu ohjaavan varttuvia oikeille met-
sästystavoille: perusteelliseen valmistautumiseen ja nöyryyteen saaliin tulevaa
lukumäärää kohtaan. Kalevalassa Hiiden hirven hiihdäntä kuului Lemminkäisen
urotöihin. Luonnon lukutaitoa harjoiteltiin muun muassa lähialueiden eläimiä
tarkkailemalla. Käki oli enteiden tiedustelussa tärkeä lintu. Jos ihminen onnistui
saamaan korpin pesästä pienen pyöreän kiven tai korpin valkean sulan, hän
muuttui näkymättömäksi tai sai hyvän metsästysonnen.

Luonnonilmiön ymmärtäminen antoi tietoa säiden muutoksista ja auttoi näin
pyyntiretken suunnittelua. Erityisen hyödyllisiä ajankohtia ennusmerkeille olivat
erilaiset pyhät.

Eläimien ja niiden luonteiden tuntemus oli ja on yhä tärkeää metsien keskellä eläville ihmisille. Eläimiin suhtauduttiin kunnioituksella, koska niistä oltiin monin tavoin riippuvaisia niin selviytymisessä ja suojautumisessa kuin metsästysretkillä. Liitämme eläimiin yhä erilaisia luonteenpiirteitä tai ominaisuuksia. Monet näistä malleista olemme imeneet jo äidinmaidossa ja kuulemme niitä vieläkin erilaisten eläinsatujen yhteydessä.

(Ilomantsin Museosäätiön opastusmateriaali.)

Seuraava tehtävänä liittyy Suomen kansan vanhoihin runoihin. Tehtävänä on pienissä ryhmissä muokata runot nykyversioiksi. Jaan nyt jokaisella ryhmälle pari runoa, joiden aiheena on jokin eläin. Kaikki runot ovat Pohjois-Karjalan alueelta ja runojen kirjoittajat mainitaan kunkin runon alussa. Valitkaa runoista yksi, jonka haluatte muokata nykyaikaan. Saatte itse päättää, millä tavoin haluatte runon esittää, esimerkiksi tanssien, näytellen, räpäten tai laulaen. Lopuksi kukin ryhmä esittää oman nykyaikaisen versionsa runosta. Kenelläkään ei ole esiintymispakkoa, mutta toivon, että mahdollisimman moni osallistuu tehtävän esittämiseen. Esitys saa kestää maksimissaan viisi minuuttia.

KÄSITYÖPAJA

Tehtävä kestää noin 30–45 minuuttia ryhmän koosta riippuen. (Kesto arvioitu.)
Tuleva tehtävä liittyy käspaikkoihin ja niiden kirjoamiseen sekä tuohitöiden tekemiseen.

Käsityöillä oli suuri merkitys karjalaisessa kasvatuksessa ja kädentaitoja opetettiin jo hyvin nuoresta lähtien. Käsityötaito oli tärkeää, sillä tytön oli opittava sellaiset käsityötaidot, että hän selviäisi perheen vaatteiden ja tekstiilien valmistuksesta ja huollosta. Hyvät käsityötaidot olivat myös tarpeellinen aikuisuuden mita. (Sallinen-Gimpl 2013, 142.)

Ortodoksisen karjalaisväestön esineistöön kuuluu käspaikka, eli pitkä ja kapea koristeltu pyyheliina. Käspaikka on noin 30–40 cm leveä ja jopa 2–3 metrin pituinen. Koristelut siihen on tehty joko kankaankudonnan tekniikalla tai pistokirjonnalla. Materiaalina käytettiin alkuperäisimmillään pellavapalttinaa ja kirjontalankana kotona värjättyä sekä kehrättyä pellavalankaa. (Säppi 2010, 7.)

Karjalan sekä Itä-Suomen alueilla käspaikoilla on pitkä historia ja niiden voidaan sanoa olevan karjalaisen kulttuurin rituaaliliinoja (Kelly 2010, 15). Käspaikkoja käytettiin moniin tarkoituksiin. Ne toimivat sekä käsipyhkeinä että ripustettuina ikoninurkkauksessa. (Sallinen-Gimpl 2013, 166.) Tämän lisäksi niitä valmistettiin ja lahjoitettiin joidenkin henkilöiden kunniaksi sekä rakkauden osoitukseksi. Ne kuuluivat perheen kaikkiin elämän tilanteisiin ja rituaaleihin.

Eryteisesti vanhoja käspaikkoja arvostettiin, sillä niihin oli kertynyt parantavaa voimaa ja pyhyttä. Esimerkiksi vastasyntynyt vauva kiedottiin ensimmäiseksi yöksi käspaikkaan ja toivotettiin vauva tällä tavoin tervetulleeksi perheeseen. Käspaikat olivat myös rakkauden symboleita. Häiden aikaan ne pitivät pahoja voimia loitolla ja houkuttelivat hyviä voimia puoleensa. Tämän vuoksi naimisiin menevän tytön olikin kudottava vähintään 30–60 käspaikkaa. (Kelly 2010, 15–16.)

Käspaikat koristeltiin Karjalassa eri tavoin riippuen niiden tarkoituksesta. Ikonien yhteyteen valmistetut käspaikat olivat kaikista upeimpia. Etupistokirjonnalla käspaikan kuvio saatiin samanlaiseksi kummallekin puolelle liinaa. (Sallinen-Gimpl 2013, 167.) Käspaikat ilmensivät tarinoita menneistä ajoista ja jokaisella käspaikalla oli oma tarinansa. Isoäiti tai kylän nainen kertoi nuoremmalle sukupolvelle kirjottujen kuvioiden merkityksiä ja käspaikkojen tarinoita. Tunnetuimpia kuvioita, joita käspaikkoihin kirjottiin, olivat elämänpuu, pyhät linnut tai Äitijumalattaren hahmo. (Kelly 2010, 16.)

Kukkilintu-kuvio käspaikassa (Anna-Kaisa Purmonen)

Aikoinaan oli tärkeää valmistaa kaikki tavarat itse. Jo vuosituhansia kotitaloudet ovat käyttäneet jalkineiden sekä astioiden raaka-aineena tuohta. (Toivonen 2003, 8.) Koivu onkin pohjoismaisista puulajeista peripohjoismaisin ja Suomessa sen levinneisyysalue ulottuu läpi koko Suomen, etelärannikolta Lapin tuntureille asti. Omavaraistalouden aikaan koivu oli kaikista monikäyttöisin puu. Vaikka tuohesta tehtiin monia työ- ja tarvekaluja, myös koivun muut osat hyödynnettiin. Puuaineesta valmistettiin astioita, huonekaluja ja jopa yskänlääkettä. Koivuntuhkaa pystyttiin käyttämään yskänlääkkeisiin ja kuivatusta tuoreista koivunlehdistä saatiin hauduttamalla hyvää teetä. Myös koivusta saatua mahlaa juodaan yhä nykyisinkin. (Göran Hall & Ljungberg 1997, 4.)

Tuohen käytöllä on pitkä historia. Jo pronssikaudella tuohta käytettiin apuna hautaamisessa, sillä vainaja käärittiin tuoheen. Pohjoismaissa tuohta on käytetty runsaasti kattomateriaalina. Tuohi on siis hyvinkin monipuolinen materiaali. Nykyisin se häviää monille muille teollisesti valmistetuille moderneille materiaaleille ja sen takia se on jäänyt pelkäksi askartelumateriaaliksi. (Göran Hall & Ljungberg 1997, 6.)

Tuohi irrotettiin usein vinona pitkänä nauhana pystyvuusta, näin saatiin pitempiä punontanauhoja. Nauha saatiin irrotettua pystyvuusta puutikulla ja tämän jälkeen se kierrettiin kerälle kuivumaan. Kun nauha oli kuivunut, se leikattiin puukolla lähestulkoon tasaleveäksi. Tämän jälkeen nauhat katkottiin sopivan mittaisiksi ja tuohityö punottiin valmiiksi. Hyvää tuhta oli helppo saada. Tuhta otettiin lähimmästä parhaasta koivusta, eikä välitetty, oliko koivu oma vai naapurin. (Toivonen 2003, 8-9.)

Nykyisin tuohen ottamiseen on saatava lupa puun tai maan omistajalta. Tuhta irrottaessa koivuun tehdään pystysuora viilto puukolla. Tuohen voi irrottaa pitkänä rullattavana levynä tai sopivan kokoisina paloina. Parhaiten tuohi irtoaa juhannuksen tienoilla, kaksi viikkoa ennen ja jälkeen juhannuksen. Tuhta saa ainoastaan metsurin kaatamasta puusta, sillä konekaadossa tuohi rikkoutuu ja menee pilalle. Parhain tuohikoivu on vähäöksainen, suora ja sileäpintainen. Yleisimmin tuohikoivu on hieskoivu, mutta ei ole merkitystä, onko koivu raudusvai hieskoivu. Tuohen voi pestä heti irrottamisen jälkeen. Pesun jälkeen tuohi tulee laittaa kuivumaan painon alle, ettei se käpristy. (Toivonen 2003, 11–13.)

Tuohen punomisessa tuohen on oltava taipuisaa ja melko ohutta. Lisäksi tuohen pinnan tulee olla melko tasainen. Sopivin materiaali punonnaisiin on melko tuore tuohi. (Göran Hall & Ljungberg 1997, 38.)

Nykyisin tuohiharrastus on vähentynyt. Tuohitaitajiksi mainittavia henkilöitä on Suomessa enää melko vähän, luku on noin kolminumeroisella luvulla ilmaistava määrä. Tuohitöiden tekeminen on harrastuksena terveellinen, mielenkiintoinen ja halpa. Uusien töiden keksimisessä pääsee käyttämään mielikuvitusta. (Toivonen 2003, 9–10.)

Tehtävän ohjeistus:

Koska karjalainen rakennustyyli ja erilaiset käsityöt kuuluvat karjalaisen kulttuurin erityispiirteisiin, pääsette myös te tekemään käsitöitä. Ensimmäisenä vaihtoehtona on kukkilintukuvion kirjominen postikorttiin. Pöydältä löytyy askartelutarvikkeet siihen. Vaihtoehtoisesti voitte kokeilla tuohisormuksen tekemistä. Opastan molemmat tehtävät aluksi ja sen jälkeen voitte siirtyä

jommankumman käsityön pariin. Valmiin tuotoksen saatte ottaa mukaan muistoksi tästä päivästä.

Postikortin ohjeistus:

Kauniin kukkilintu-postikortin tekeminen aloitetaan kirjomalla punaisella langalla kukkilintu-kuvio pellavakankaalle. Kirjomisen jälkeen tämä kangas liimataan pahvin päälle. Jokainen voi itse valita, haluaako tehdä yksiosaisen vai kaksiosaisen kortin. Kaikki pöydältä löytyvät askartelumateriaalit ovat käytettävissä.

HUOM: Pellavakankaalle on mahdollista kirjoa myös muita kuvioita. Mikäli ryhmä varaa matkapaketin esimerkiksi jonkin juhlan, kuten pääsiäisen tai joulun, lähetyksillä, voi kuvio liittyä kyseiseen juhlaan.

Pitsimäisen tuohisormuksen ohjeistus:

Pitsimäinen tuohisormus tehdään kahdesta 50 cm pitkästä ja melko ohuesta tuohinauhasta. Tämän lisäksi sen tekemiseen tarvitaan teräväkärkiset sakset, purasin ja tippa kontaktiliimaa.

1. Tuohinauhat käsitellään käsivoiteella ennen punomista. Voide pehmentää ja sitkistää tuohen. Molempien tuohinauhojen päihin tehdään alkulenkit siten, että lyhyemmät päät jäävät alapuolelle. Nauhojen alas taitetuilla päillä tehdään myöhemmin päättely, joten niiden pituus tulisi olla vähintään 7 cm.
2. Pujota oikeanpuoleinen lenkki vasemmanpuoleisen lenkin sisään. Tarkista, että nauhat ovat päällyspuolelta pitkänä ja että alapuolelle jää vähintään 7 cm päättelyvara.
3. Ota peukalo-etusormi-ote nauhojen risteyskohdasta eli purista sormilla vasemmanpuoleinen lenkki kiinni ja pidä nauhat paikoillaan. Työnnä vasemmanpuoleinen nauha oikeanpuoleisen lenkin sisään siten, että se muodostaa uuden lenkin. Kiristä tämän jälkeen oikeanpuoleinen lenkki. Aseta seuraavaksi oikeanpuoleinen nauha äsken muodostettuun lenkkiin ja kiristä lenkki kiinni. Toista työvaiheita, kunnes sormusaihio on riittävän pitkä.

4. Kun sormuksen pituus on riittävä, jätä oikeanpuoleisesta nauhasta muodostunut lenkki viimeiseksi lenkiksi.
5. Käännä työ nurinpäin ja asettele aloituspään nauhat niin, että ne muodostavat palttinasidosta. Pidä nauhat paikoillaan peukalo-etusormiotteella ja käännä työ takaisin oikeinpäin.
6. Päättelyä varten tulee kaikki neljä tuohinauhan päätä leikata viistosti, jotta nauhojen pujottelu helpottuu.
7. ja 8. Aseta sormus kaarevaan asentoon, jolloin aloituspää on etupuolella ja punonnan lopetuspää takapuolella. Lopetuspään oikeanpuoleinen lenkki on siis kääntynyt vasemmalle. Irrota lopetuslenkin nauha varovasti ja vie nauha aloituspään alta, oikean reunan kautta ja nauhojen välistä takaisin omalle paikalleen ja pujota nauha takaisin silmukkaansa.
9. Vie tämän jälkeen (oikealta puolelta) alimmainen tuohinauha yläpuolella olevan tuohinauhan lenkin kautta, jolloin reunaan muodostuu puuttuva reuna-kaari.
10. Vie vasemmanpuoleinen alin tuohinauha samaan tapaan yllä olevan tuohinauhan lenkin kautta. Näin muodostuu vasemmalta puolelta puuttuva reuna-merkki ja sormus on päätelty. Kiristä kaikki neljä nauhaa vetämällä vastakkaisia nauhoja toisistaan pois päin.
11. Leikkaa lopuksi kaikki ylimääräiset tuohinauhan päät pois. Leikkaaminen kannattaa tehdä pienillä teräväkärkisillä saksilla, jolloin päästään mahdollisimman lähelle punospintaa. Päättelyn pitävyyden voi varmistaa laittamalla pienen tipan liimaa saumakohtaan.

(Saarikoski 2004, 92.)

*Kysy matkapaketin lopuksi ryhmän mielipidettä päivän onnistumisesta.
Kiitä ryhmää käynnistä ja toivota tervetulleeksi uudelleen!*

Lähteet

- Ilomantsin Museosäätiön opastusmateriaalit, Maija Luostarinen, sekä:
Göran Hall, L. Ljungberg, G. & Ljungberg, I. 1997. Harrasteena tuohityöt. Portugali.
- Kelly, M-B. 2010. Käspaikka – esihistoriallisen symboliperinnön kantaja. Teoksessa Säppi, L. & Oino, L. Käspaikka muistiliina. Helsinki: Maahenki Oy. 8–36.
- Kalevala. 2004. (1849). Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Saarikoski, S. 2004. Kaislakranssista heinähelmeen. Koriste- ja käyttöesineitä luonnonmateriaaleista. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Sallinen-Gimpl, P. 2013. Karjalainen nainen. Helsinki: Unifada.
- Savolainen, E. 2006. Muuttuvat hahmot, vaihtuvat maailmat. Kalevalan henkilöhahmojen ja maailmankuvien muunnoksia Jari Tammen Kalevan soljessa ja Johanna Sinisalon Sankareissa. Tampereen yliopisto. Suomen kirjallisuuden pro-gradu -tutkielma. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/93229/gradu00919.pdf?..1>. 13.11.2014.
- Suomen Kyykkäliitto. 2013. Kyykkäpeliohjeet. <http://www.kyykkaliitto.fi/saannot.php>. 25.9.2014.
- Säppi, L. & Oino, L. 2010. Käspaikka muistiliina. Helsinki: Maahenki Oy.
- Toivonen, R. 2003. Tuohitaitaja. Kerava: Savion Kirjapaino Oy.

MATKAPAKETIN SISÄLLÖN IDEOINTIRIIHEN TULOKSET

Keskiviikko 8.10.2014 kello 13–15.30

1. Kyykkäturnaus

- toteutuspaikka: *Parppeinvaaran hiekkakenttä*

2. Käsityö

- kukkilinnun kirjonta postikorttiin
- tuohisormuksen teko

Ryhmä saisi itse valita, ketkä haluavat kirjoa kukkilinnun kuvan ja ketkä haluavat tehdä tuohisormuksen.

- kynttilöiden teko (kynttilän kylkeen kukkilinnun kuva)
- toteutuspaikka: *Runonlaulajan Pirtti*

3. Elämänpuu

- työryhmä kokoaisi oman työyhteisön elämänpuun luonnonmateriaaleja hyödyntäen
- valmiin elämänpuun voisi viedä työpaikan kahvihuoneen seinälle muistoksi
- toteutuspaikka: *Runonlaulajan Pirtti*

4. Metsästysansojen viritys

- mikäli ansojen kunto on hyvä, voi niiden hyödyntämistä miettiä
- toteutuspaikka: *Luontopirtti Mesikkä*

5. Tulen tekeminen tuluksilla

- samalla nokipannukahvit/teetä + piirakat/makkaranpaistoa
- luonnonkasvien ja yrttien tietämys (mitkä kasvit syötäviä, millä terveysvaikutuksia)
- tarinoiden tai runojen kertomista nuotiolla

6. Tsasouna

- hiljentyminen/rauhottuminen kesken päivän
- tuhuksien sytytys

Tsasounassa käynti siirryttäessä nuotiopaikalta pois

7. Karjalan kieli

- Tehtävä 1: Yhdistä kuva ja karjalankielinen sana
- Tehtävä 2: Yksi ryhmän jäsen lukee karjalankielisen tekstin ja toinen ryhmän jäsen suomentaa tekstin vapaasti. Lopuksi opas kertoo, mitä tekstissä todellisuudessa kerrottiin.
- *toteutuspaikka: Runonlaulajan Pirtti*

8. Joukkuekisa

- kaarnalaivojentekokisa
- käpylehmientekokisa
- viesti puujaloilla kävellen
- *toteutuspaikka: piha-alue (sääolot huomioiden)*

9. Runolaulu

- kalevalamittaisen runon tekeminen omasta työyhteisöstä (opas antaa sanoja, joita runossa tulee käyttää)
- hauskojen sanojen liittäminen runoon (esim. karjalankielisten sanojen)
- *toteutuspaikka: sääolojen mukaan, esim. nuotiopaikalla tai sisätiloissa*

10. Eläinten nimet karjalaksi

- ryhmälle annetaan eläinten sanoja karjalaksi, jotka heidän tulee sijoittaa luontopirtti Mesikän eläimiin
- *toteutus: Luontopirtti Mesikkä*

11. Näytteleminen:

- Tehtävä 1: ryhmä pitää toisilleen muotinäytöksen pukeutumalla fereseihin ja muihin kansanasuihin
- Tehtävä 2: Kalevala-näytelmä → valmiiksi roolitettu tarina, jonka asiakkaat näyttelevät toisilleen
- Tehtävä 3: Karjalaisen juhlan, esim. pääsiäisen näytteleminen
- Tehtävä 4: Nyky-Kalevala-näytelmä: työryhmä näyttää heidän päivänsä työpaikallaan. Jokainen näyttelijä saa oman roolinsa Kalevala-hahmoista
- *toteutuspaikka: Runonlaulajan Pirtti*

12. Vedetään hatusta

- Tehtävä 1: pelataan aliasta, eli selitetään sanoja: sanat karjalaisuuteen liittyviä (esim. tsasouna, sultsina, tsupukka)
- Tehtävä 2: Vanhoille työ- ja tarve-esineille keksitään uusia käyttötarkoituksia
- Tehtävä 3: Piirakkakulttuuri: Ryhmä saa paljon lappuja, joissa on kaiken näköisiä karjalaisien ruokien, asioiden, esineiden jne. sanoja. Ryhmän tulee yhdistää erilaisten karjalaisten ruokien kohdalle oikea nimi.
- *toteutuspaikka: Runonlaulajan Pirtti*

TUOTEKUVAUS

Karjalaisuus ennen ja nyt

Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketin kautta ryhmä pääsee tutustumaan karjalaiseen kulttuuriin, vanhoihin kansanrunoihin, erilaisiin käsitöihin sekä Ilo-mantsin luontoon ja sen eläimiin. Matkapakettiin sisältyvistä erilaisista tehtävistä pystytään kokoamaan mieleinen ja sopivan pituinen paketti asiakkaan toiveiden mukaisesti. Tehtäviä suoritetaan Runonlaulajan Pirtissä, Luontopirtti Mesikässä sekä Runokylän ulkoalueella. Tehtävät soveltuvat pääasiassa aikuisryhmille.

Hinta:

Voimassaoloaika:

Ryhmäkoko:

Ohjelman kesto:

Ohjelmakuvaus:

Ryhmä saapuu Parppeinvaaran Runokylään, jossa opas on heitä vastaanottamassa. Karjalaisuus ennen ja nyt -matkapaketin teemana on tietenkin karjalainen kulttuuri, johon kaikki tehtävät liittyvät. Ryhmä suorittaa teemaan liittyviä tehtäviä yhdessä toimien ja aikaa viettäen. Tehtäviin sisältyy kyykkäturnausta, runojen käsittelyä, askartelua sekä näiden kautta tutustumista karjalaisuuteen.

Teemaopastuksen hintaan sisältyy pääsymaksu Runokylään, johon on mahdollisuus tutustua opastuksen jälkeen. Lisäksi on mahdollisuus tehdä tuliaisostoksia museokauppa Parppeinpuodissa.

Ohjelmaan on lisämaksusta mahdollista liittää:

- kantelemusiikkituokio Runonlaulajan Pirtissä
- piirakkakoulu Ravintola Parppeinpirtissä
- nykykarjalainen pitoateria Ravintola Parppeinpirtissä.

MATKAPAKETIN TESTAUSPÄIVÄN AIKATAULU

Maanantai 3.11.2014

12:30	Lähtö Joensuusta
13:30	Saapuminen Ilomantsiin Parppeinvaaralle Piirakkakahvit Runonlaulajan Pirtissä
13.45	Opinnäytetyön ja Parppeinvaaran Runokylän lyhyt esittely
14.00	1. testustehtävä: Elämänpuu-tehtävän ohjeistus
14.10	Elämänpuun askartelu alkaa
14.45	Valmiiden elämänpuiden esittely
15.00	2. testustehtävä: Siirtyminen Luontopirtti Mesikkään
15.05	Vanhat runot nykyaikaan -tehtävän ohjeistus
15.15	Työskentely alkaa
15.45	Runojen esittely
16.00	Päivän läpikäynti & palautelomakkeen täyttö
16.30	Lähtö takaisin Joensuuhun

PALAUTELOMAKE

Matkapaketin testaus 3.11.2014.

1. Mitä mieltä olit matkapaketin sisällöstä?
2. Mistä pidit eniten?
3. Olivatko osallistumisen tavat (askartelu, runojen esitys) mielekkäitä?
4. Olivatko tehtäviin annetut ohjeet mielestäsi selkeät?
5. Näkyikö teema, eli karjalaisuus, matkapaketissa koko ajan? Miten?
6. Mitä muuttaisit matkapaketin sisällöstä?

7. Oliko matkapaketin kesto mielestäsi sopiva?

8. Kenelle voisit suositella palvelua?

9. Kuinka paljon olisit valmis maksamaan palvelusta?

10. Muuta palautetta/kehittävää:

Kiitos palautteesta ja testauspäivään osallistumisesta! 😊